

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๑

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาสตราจารย์
ศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ธรรมใจ

วันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ระหว่าง

นายเรืองไกร ลีกิจวัฒนะ สมาชิกวุฒิสภา กับคณะรวม ๒๘ คน
นายกรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช)

ผู้ร้องที่ ๑
ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
การสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี

ระหว่าง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายกรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช)

ผู้ร้องที่ ๒
ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรี
ของนายกรัฐมนตรี

ประธานวุฒิสภามีหนังสือ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ส่งคำร้องของนายเรืองไกร ลีกิจวัฒนะ
สมาชิกวุฒิสภาและคณะสมาชิกวุฒิสภา รวม ๒๘ คน เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

ความเป็นรัฐมนตรีของนายรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช) สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) และวรรคสาม และมาตรา ๒๖๗ และประธานกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ส่งคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) และมาตรา ๒๖๗ รวมสองคำร้อง

เนื่องจากคำร้องทั้งสองมีประเด็นในการพิจารณาเกี่ยวข้องกัน ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้รวมการพิจารณาคำร้องทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยให้เรียกนายเรืองไกร ลีกิจวัฒนะ สมาชิกวุฒิสภา และคณะรวม ๒๕ คนว่า ผู้ร้องที่ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ร้องที่ ๒ และให้เรียกนายรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช) ว่า ผู้ถูกร้อง

คำร้องที่หนึ่ง ผู้ร้องที่ ๑ ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า

ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะนายรัฐมนตรี จึงอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ที่บัญญัติไว้ว่า นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้เป็นพิธีกรให้กับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หลายรายการ ซึ่งคำว่า “พิธีกร” เป็นการดำรงตำแหน่งใดหรือเป็นลูกจ้างซึ่งต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ผู้ถูกร้องทราบเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ดิอยู่แล้ว แต่ยังคงปฏิบัติขัดต่อบทบัญญัติดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา และได้มายุติบทบาทพิธีกรต่อเมื่อมีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้มีอำนาจที่จะตัดเตือนเนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ (๗) กำหนดให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อได้กระทำการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ เพื่อดำเนินการตรวจสอบความสิ้นสุดลงซึ่งความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องในฐานะนายรัฐมนตรี ผู้ร้องที่ ๑ จึงใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ ให้ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งนายรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงแล้วหรือไม่

ประธานวุฒิสภาพิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ ประกอบมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสาม และมาตรา ๒๖๗ จึงขอส่งคำร้องดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

คำร้องที่สอง ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๑ นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ ได้มีหนังสือร้องเรียนต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ถูกร้องขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมเป็นพรีครในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการอื่นๆ ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อันเป็นบริษัทของเอกชนที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน ซึ่งปรากฏต่อสาธารณชนหลายครั้งทางสื่อมวลชน อันเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๘๒ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นับแต่วันที่กระทำการอันต้องห้าม ผู้ร้องที่ ๒ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ความว่า บริษัท เฟซ มีเดีย ก่อตั้งในปี ๒๕๓๗ มีนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล เป็นกรรมการผู้จัดการ โดยมีวัตถุประสงค์รับจ้างจัดทำรายการต่างๆ เพื่อการโฆษณา การบันเทิง ประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขายทางสถานีวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ และสื่อโฆษณาทุกชนิด ในปี ๒๕๔๓ นายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล ได้เชิญผู้ถูกร้องเข้าทำหน้าที่พรีครในรายการ “ชิมไป บ่นไป” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับทำหน้าที่พรีครดังกล่าวเรื่อยมา โดยได้รับค่าตอบแทนการเป็นพรีครครั้งละ ๕,๐๐๐ บาท และบางครั้งได้รับเงินเพิ่มซึ่งเป็นค่าจัดซื้อวัตถุดิบในการทำอาหารที่ออกรายการประมาณครั้งละ ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท และในขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรียังได้รับทำหน้าที่เป็นพรีครในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด แต่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่า ผู้ถูกร้องได้รับเงินค่าตอบแทนจากบริษัทหรือไม่ สำหรับรายการ “ชิมไป บ่นไป” ได้มีการนำรูปใบหน้านายกรัฐมนตรีและรูปจุมพุกโดยเขียนชื่อผู้ถูกร้องลงโฆษณาเป็นสัญลักษณ์ทางการค้ารูปการ์ตูน ซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์ประจำรายการที่มีผลในการจดจำของผู้ชม

โดยทั่วไป ทั้งนี้รูปการตุนดังกล่าวจะมีปรากฏในรายการเป็นระยะ ๆ อยู่ตลอด ต่อมานายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ ได้พบเห็นการทำหน้าที่พิธีกรในรายการดังกล่าวของผู้ถูกร้อง จึงได้ใช้สิทธิตามมาตรา ๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรีได้เข้าร่วมเป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดซึ่งทำให้ความเป็นนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลง ส่วนผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงว่า การรับเป็นพิธีกรให้แก่ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้รับ ค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถในการไปถ่ายทำรายการ แต่เมื่อผู้ถูกร้องเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ขอรับ ค่าตอบแทนใด ๆ จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด และยืนยันว่าไม่เคยทำสัญญาการเป็นลูกจ้างใด ๆ กับทางบริษัท และในปี ๒๕๕๐ บริษัทได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด. ๓) ปรากฏว่ามีการจ่ายเงินค่าจ้างแสดงให้ผู้ถูกร้องดังนี้

(๑) ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๒ ยอด เป็นเงิน ๑๔๗,๓๖๘.๔๒ บาท หักภาษี ณ ที่จ่าย ๗,๓๖๘.๔๒ บาท และเป็นเงิน ๑๐๕,๒๖๓.๑๖ บาท หักภาษี ณ ที่จ่าย ๕,๒๖๓.๑๖ บาท

(๒) เดือนมิถุนายน ๒๕๕๐ เป็นเงิน ๑๐๕,๒๖๓.๑๖ บาท หักภาษี ณ ที่จ่าย ๕,๒๖๓.๑๖ บาท

(๓) เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นเงิน ๑๔๗,๓๖๘.๔๒ บาท หักภาษี ณ ที่จ่าย ๗,๓๖๘.๔๒ บาท

ส่วนรายการแสดงการหักภาษี ณ ที่จ่ายตามแบบ ภ.ง.ด. ๓ ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๑ ถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรียังไม่ได้รับ เอกสารหลักฐานจากกรมสรรพากร

คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเสียงข้างมาก จึงเห็นควรส่งเรื่องให้ผู้ถูกร้องเข้าไปทำหน้าที่ เป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า การเป็นพิธีกรในรายการดังกล่าวเป็นการดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินการโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน อันจะทำให้ความเป็น นายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามความในมาตรา ๑๘๒ (๓) และมาตรา ๒๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ผู้ร้องที่ ๒ ได้พิจารณานำนวนสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ แล้ว เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน จึงมีมติให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๒๖๗ ประกอบมาตรา ๑๘๒ วรรคสาม และมาตรา ๕๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อ...(๓) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙” มาตรา ๒๖๗ ได้บัญญัติการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ว่า “ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย” มาตรา ๑๘๒ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๕) หรือ (๖) หรือวรรคสอง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย” และมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๕ (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่”

พิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว มุ่งประสงค์ให้มีการตรวจสอบการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

จะมีบทบังคับเป็นกรณีพิเศษตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ว่า จะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของ บุคคลใดก็ได้ด้วย หากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีได้กระทำการดังกล่าว ก็จะมีผลให้ความเป็น รัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคสาม ได้บัญญัติให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ มีสิทธิเข้าชื่อร้อง ต่อประธานวุฒิสภาและให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) กรณีตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ร้องที่ ๑ เป็นสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๒๕ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ได้เข้าชื่อร้องต่อประธานวุฒิสภา และผู้ร้องที่ ๒ เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ส่งคำร้องเพื่อให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่ กรณีจึงเป็นไปตามเงื่อนไข ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๕๑ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจ พิจารณาวินิจฉัยคำร้องดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมทั้งเรียกพยานหลักฐานที่อยู่ ในความครอบครองของหน่วยงาน บริษัท และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ใต้วงพยานที่ศาลเรียก และพยาน ที่ผู้ถูกร้องอ้างแล้ว ปรากฏว่า

๑. ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ รวม ๓ ฉบับ สรุปได้ว่า

๑.๑ ผู้ถูกร้องเป็นผู้เขียนหนังสือ ชื่อ “ชิมไป บ่นไป” ต่อมา นายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล เจ้าของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้เชิญผู้ถูกร้องไปเป็นวิทยากรหรือผู้แนะนำรายการอาหาร ชื่อ “ชิมไป บ่นไป” การที่ผู้ถูกร้องได้รับเชิญไปในรายการดังกล่าว ไม่เคยมีการทำสัญญาหรือลงนามในเอกสารใด ๆ เกี่ยวกับการจ้างงาน และการรับเชิญครั้งแรกได้รับค่าพาหนะ ๕,๐๐๐ บาท โดยค่าพาหนะจะได้รับเฉพาะ เมื่อไปออกรายการเท่านั้น แต่ถ้าไม่ไปออกรายการตามที่เชิญมาก็ไม่ได้รับ

ผู้ถูกร้องไม่มีส่วนได้เสีย ไม่เป็นผู้ถือหุ้น หรือมีตำแหน่งใด ๆ ไม่มีเงินเดือน หรือรายรับ ประจำ และไม่เคยได้รับการแบ่งกำไรจากการประกอบกิจการของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด แต่อย่างใด

อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องได้รับเชิญไปออกรายการดังกล่าวทางโทรทัศน์ ก็ไม่ได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างตามความหมายของเรื่องลูกจ้างตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และตามความหมายของประกาศของกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ฉบับที่ ๑๑๑ เพราะผู้ถูกร้องไม่ได้ตกลงทำงานเพื่อรับค่าจ้าง

การที่มีรายการดังกล่าวออกเผยแพร่หลังจากที่ผู้ถูกร้องรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นการถ่ายทำเป็นวิดีโอไว้ก่อน และหลังจากที่มีผู้แสดงความเห็นว่าการออกรายการไม่เหมาะสม ผู้ถูกร้องก็หยุดเกี่ยวข้องกับรายการของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด และไม่ได้เข้าไปเป็นวิทยากร หรือเป็นผู้แนะนำรายการเกี่ยวกับอาหารการกิน ชื่อ “ชิมไป บ่นไป” อีกเลย การที่ผู้ถูกร้องได้รับเชิญไปเป็นวิทยากร หรือเป็นผู้แนะนำรายการเกี่ยวกับอาหารการกิน ชื่อ “ชิมไป บ่นไป” จึงไม่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗

๑.๒ คำร้องที่ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้อาศัยข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของนายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ เป็นหลัก ซึ่งนายเรืองไกรก็ได้ร่วมกับสมาชิกวุฒิสภายื่นคำร้องลักษณะเดียวกันต่อประธานวุฒิสภาเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเช่นกัน ซึ่งผู้ถูกร้องเห็นว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายเรืองไกรเป็นเอกสารทางอินเทอร์เน็ตและจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นเอกสารที่นายเรืองไกรรับฟังมาอีกทอดหนึ่ง และเป็นเอกสารที่เป็นเท็จ ไม่มีมูลความจริง

ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด นั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นผู้เริ่มก่อตั้ง กรรมการบริหาร หรือผู้ถือหุ้น ของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ปราบกฏตามสำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท และสำเนาบัญชีผู้ถือหุ้น และ “พิธีกร” ไม่ใช่ตำแหน่งที่มีในโครงสร้างของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด การที่ผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรในรายการให้บริษัท จึงมีฐานะเป็นเพียงผู้รับเชิญเท่านั้น

๑.๓ ส่วนที่เกี่ยวกับการเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด นั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นลูกจ้างของบริษัท เพราะคำว่า “ลูกจ้าง” และ “ค่าจ้าง” เมื่อพิจารณาความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๖ เรื่องจ้างแรงงาน มาตรา ๕๗๕ แล้ว

ผู้ถูกร้องเห็นว่าการเป็นพริศกรหรือวิทยากร ไม่มีฐานะเป็นลูกจ้างหรือผู้ได้รับเงินค่าจ้าง และผู้ถูกร้องไม่เคยได้รับเงินประจำเป็นรายเดือน เดือนละ ๘๐,๐๐๐ บาท ตามที่นายเรืองไกรกล่าวหา และนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล เจ้าของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ก็ได้ยืนยันว่าไม่ได้จ่ายเงินรายเดือนดังกล่าวให้ผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องขอให้ถือเอาสำนวนการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนของผู้ร้องที่ ๒ และหนังสือชี้แจงของผู้ถูกร้องต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ที่ส่งมาพร้อมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหานี้ เป็นส่วนหนึ่งของคำชี้แจงนี้ด้วย

๑.๔ การจะพิจารณาว่าผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่ จะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๕ ซึ่งได้บัญญัติความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างไว้ว่า “นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้าง” มาพิจารณาด้วย เพราะในการหักภาษี ณ ที่จ่ายของลูกจ้างโดยนายจ้างเพื่อนำส่งกรมสรรพากร กรมสรรพากรยังนำพฤติการณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๕ มาประกอบเพื่อเรียกเก็บภาษีด้วย ซึ่งพฤติการณ์แห่งคดีนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ถูกร้องกับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด มีความสัมพันธ์กันในฐานะนายจ้างลูกจ้างแต่อย่างใด

๒. กรมสรรพากรได้ส่งเอกสารหลักฐานการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของผู้ถูกร้อง และบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว สรุปได้ว่า

๒.๑ ผู้ถูกร้องได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป (ภ.ง.ด.๕๐) ประจำปีภาษี ๒๕๔๓ และปีภาษี ๒๕๔๖ ถึงปีภาษี ๒๕๕๐ รวม ๖ ปี แสดงว่าในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้ถูกร้องมีรายได้พึงประเมินประเภทอื่นที่ไม่ใช่เงินได้พึงประเมินจากการจ้างแรงงาน ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๑) เพียงประเภทเดียว ดังนี้

๒.๑.๑ ปีภาษี ๒๕๔๓ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๓) คือ ค่าลิขสิทธิ์หนังสือบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท

๒.๑.๒ ปีภาษี ๒๕๔๖ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๘) คือ เงินได้จากการเป็นพริศกรจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จำนวน ๘๔๒,๑๐๕.๒๐ บาท

๒.๑.๓ ปีภาษี ๒๕๔๗ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๘) คือ เงินได้จากการเป็น
พิธีกรจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จำนวน ๑,๐๘๖,๒๘๙.๔๖ บาท

๒.๑.๔ ปีภาษี ๒๕๔๘ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๘) ค่าวิทยากร จากบริษัท
เฟซ มีเดีย จำกัด จำนวน ๒,๐๔๔,๓๐๕.๖๗ บาท

๒.๑.๕ ปีภาษี ๒๕๔๙ และปีภาษี ๒๕๕๐ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) คือ
เงินเดือน ค่าจ้าง ฯ มาตรา ๔๐ (๘) คือ เงินได้จากการแสดง แต่ไม่มีเอกสารแนบว่า ผู้หักภาษีคือใคร

๒.๒ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด. ๓)
ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องต่อกรมสรรพากร ดังนี้

(๑) ปี ๒๕๔๗ เดือนมิถุนายนหักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าตัวพิธีกร
๓ รายการ เดือนกรกฎาคม หักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าตัวพิธีกร ๑ รายการ เดือนสิงหาคม
หักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าตัวพิธีกร ๒ รายการ เดือนกันยายน หักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าตัวพิธีกร
๓ รายการ เดือนตุลาคม หักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าตัวพิธีกร ๑ รายการ เดือนพฤศจิกายน
หักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าตัวพิธีกร ๑ รายการ และเดือนธันวาคม หักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง
ค่าตัวพิธีกร ๑ รายการ

(๒) ปี ๒๕๔๘ มีเฉพาะเดือนมกราคมถึงเมษายนโดยเดือนมกราคมหักภาษี
ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าตัวพิธีกร ๑ รายการ เดือนกุมภาพันธ์ไม่ปรากฏรายการชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับเงินได้
ที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย เดือนมีนาคมหักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าแสดง ๓ รายการ และเดือนเมษายน
ไม่ปรากฏรายการชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับเงินได้ที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย

(๓) ปี ๒๕๕๐ มีเฉพาะเดือนเมษายนถึงมิถุนายน และเดือนตุลาคมถึงธันวาคม
โดยหักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง เป็นค่าจ้างแสดงในเดือนเมษายนและเดือนพฤษภาคม เดือนละ
๒ รายการ และเดือนตุลาคมหักภาษี ณ ที่จ่ายผู้ถูกร้อง ค่าจ้างแสดง ๓ รายการ

(๔) ปี ๒๕๕๑ มีเฉพาะเดือนพฤษภาคมและไม่ปรากฏรายการชื่อผู้ถูกร้อง
เป็นผู้ได้รับเงินได้ที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย

๓. บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด โดยนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณีสกุล กรรมการผู้จัดการ ส่งเอกสาร
หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” สรุปได้ว่า

๓.๑ ราชการ “ชิมไป บ่นไป” บริษัทได้ทำสัญญาเช่าเวลาออกอากาศกับกรมประชาสัมพันธ์ ตามสัญญาที่ ๑๕๕/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไอทีวี โดยเป็นรายการลักษณะวาไรตี้เกี่ยวกับเรื่องอาหารและแหล่งท่องเที่ยว ความยาวของรายการรวมโฆษณา ๒๕ นาที ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา ๑๐.๐๔ - ๑๐.๓๐ นาฬิกา ระยะเวลาของสัญญา เริ่มวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ มีเงื่อนไขการชำระค่าบริการเป็นเช็คส่งจ่ายในนาม กรมประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าก่อนวันออกอากาศไม่น้อยกว่า ๕ วันทำการ

๓.๒ บริษัทมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ขอคำปรึกษาผู้ถูกร้องเกี่ยวกับการเป็นพิธีกรกิตติมศักดิ์ในรายการ “ชิมไป บ่นไป” ว่า บริษัทได้ทราบที่ผู้ถูกร้องจะลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีความกังวลใจว่าผู้ถูกร้องจะยังคงดำเนินการเป็นพิธีกรประจำรายการ อยู่หรือไม่ เพราะทางบริษัทมีภาระที่จะต้องรับผิดชอบต่อลูกค้าและพนักงานเป็นจำนวนมากในเรื่อง ความเป็นอยู่และค่าจ้าง ซึ่งบริษัทพร้อมรับคำตัดสินใจของผู้ถูกร้องไม่ว่าจะเป็นอย่างไร ซึ่งผู้ถูกร้อง มีหนังสือแจ้งตอบสรุปความว่า ถ้าหากผู้ถูกร้องยังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ คงจะไม่มีปัญหาอะไร ในการทำรายการ แต่ต่อไปหากผู้ถูกร้องต้องไปทำงานฝ่ายบริหาร ซึ่งมีกฎ ระเบียบและข้อกำหนด ก่อนข้างเข้มงวด แม้ว่าทางฝ่ายกฎหมายจะแสดงความเห็นว่า งานพิธีกรให้รายการที่เป็นเหมือนการรับจ้าง ทำของเป็นครั้งคราวนั้น น่าจะไม่เข้ากฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่ผู้ถูกร้องก็อยากมีข้อกำหนดในการรับทำงาน อย่างที่เคยทำมาไว้สักสองประการ ประการแรก ขอทำหน้าที่รับเชิญไปเป็นผู้แนะนำวิธีการทำอาหาร ที่น่าจะเป็นประโยชน์ของประชาชน นับแต่นี้ต่อไป โดยไม่รับเงินค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถ เหมือนอย่างเคย ประการที่สอง นับแต่นี้เป็นต้นไปนายศักดิ์ชัยควรเริ่มหาคนที่จะเป็นพิธีกรแทนผู้ถูกร้อง ซึ่งถ้าหากเป็นฝ่ายรัฐบาลทำหน้าที่บริหารคงหาเวลาทำได้ไม่ง่ายเหมือนเคย

๔. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ ได้ส่งสำเนาหนังสือสกุลไทย ฉบับที่ ๒๔๕๑ ปีที่ ๔๗ ประจำวันอังคารที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ ในหัวข้อ “สัมภาษณ์นายสมิทธิ์ สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ กทม. เปิดบ้านส่วนตัวและบ้านเพื่อชาว กทม. โดยเมล็ดข้าว” ซึ่งปรากฏว่าในช่วง บทสัมภาษณ์มีข้อความตอนหนึ่งว่า “ส่วนการทำหน้าที่พิธีกรกิตติมศักดิ์รายการโทรทัศน์ชิมไป บ่นไป ที่ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๑.๐๐ นาฬิกา ทางไอทีวี ผลิตรายการโดยบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นเงินเดือน เดือนละ ๘ หมื่นบาท ก็บริจาคให้กองทุนสุนัขและแมวจรจัดสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อทำหมันและใส่ปลอกคอสีเขียว”

๕. ผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ได้ส่งสำเนาโทรปรายการและเอกสารถอดโทรปรายการ “สนทนาประสาสมัคร” เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ปรากฏถ้อยคำของผู้ถูกร้องในระหว่างดำเนินรายการโดยผู้ถูกร้องได้กล่าวเกี่ยวกับการเป็นพิธีกรรายการ “ชิมไป บ่นไป” ไว้ตอนหนึ่งว่า “...๒ - ๓ วันมาอีกแล้วครับ มีคน คณะนี้คณะที่จะหาคนมาแทนนายสมัครที่เป็นชาวเอริกาอยู่ี่ละครับ พวกนี้ละครับ ต้องเอาสมัครออกให้ได้ คั้นพบอีกแล้วว่าเป็นทำรายการ “ชิมไป บ่นไป” ผิดกฎหมาย เพราะว่าก่อนที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีนหรือเป็นรัฐมนตรีจะต้องเซ็นเอกสารยาวหลายหน้าไม่เป็นนั่นไม่เป็นนี่ มากมายถ่ายกอง ไปคั้นพบมาว่าเป็นลูกจ้างบริษัท เขาบอกผมเป็นลูกจ้างบริษัท แล้วยังงี้รู้ใหม่ครับ ลูกจ้างชั่วคราวก็ไม่ได้ ลูกจ้างประจำก็ไม่ได้ รับเงินหรือไม่รับเงินก็ไม่ได้เป็นเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ กิตติมศักดิ์ ไม่ได้ทั้งนั้น ผิด เขาว่าอย่างนั้น เจียนไว้อย่างนั้นลูกจ้างแต่ต้องบอกให้ฟังนะครับ ผมที่ทำมา ๓ เดือน ตอนเป็นนายก ๆ ก็ยังทำ เพราะว่าได้ถามนักกฎหมายชั้นยอดเลยว่าถามว่าตกลงเป็นอย่างไร ผมเป็นลูกจ้างบริษัทนี้ใหม่ เขาบอกว่า คุณทำที่หนึ่ง เขาก็ให้ค่าน้ำมันรถให้ค่าอะไรตอบแทนเป็นคราว ๆ ไป ไม่ทำก็ไม่ได้ ไซ้ใหม่ บอกถูกต้อง เขาบอกอย่างนี้เรียกว่า รับจ้างไม่เข้า ถ้าเป็นลูกจ้างเข้าตามนั้นต้องลงทะเบียน มีบัญชี มีชื่อ ต้องเอาไปยื่นประกันสังคมนี้ไม่ต้อง เขาจ้างมาก็ทำ ไม่จ้างก็เลิกจ้าง เขาเรียกว่ารับจ้าง อย่างนั้นก็ทำได้...”

๖. นายวิศิษฐ์ ลิ้มประนะ ผู้จัดการทั่วไป ร้านง่วนสุน (๑๕๗๔) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับเชิญไปร่วมรายการ “ชิมไป บ่นไป” ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๑ ได้รับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความเพิ่มเติมสรุปได้ว่าพยานดำรงตำแหน่งในกิจการทางสังคม และตำแหน่งในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ คือ กรรมการบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยกรรมการสรรหาเป็นผู้เลือกพยานมาเป็นกรรมการในฐานะที่พยานเป็นรองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรม ซึ่งการสรรหาเป็นไปตามระเบียบของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) และไม่ได้เกี่ยวข้องกับธุรกิจส่วนตัวของพยาน พยานเป็นผู้สนับสนุนบริษัท เฟซมีเดีย จำกัด ผู้ผลิตรายการ “ชิมไป บ่นไป” และ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” โดยทำสัญญาโฆษณาับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ทุก ๖ เดือน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สินค้าของร้าน โดยเป็นผู้สนับสนุนรายการ “ชิมไป บ่นไป” ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๔ และรายการ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๐ แต่อย่างไรก็ตามบริษัทที่ไม่ได้เจาะจงสนับสนุนบริษัทนี้บริษัทเดียว มีการสนับสนุน

รายการของบริษัทอื่นด้วย เช่น “รายการครอบครัว” โดยเป้าหมายว่าจะเกิดประโยชน์เพียงใด จะพิจารณาจากกรณีที่รายการอยู่เป็นเวลาที่เหมาะสม สำหรับการจ่ายเงินสนับสนุนรายการจะเหมาะสม เป็นรายเดือน กรณีรายการ “ชิมไป บ่นไป” เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนรายการ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท การที่ร้านของพยานสนับสนุนรายการ “ชิมไป บ่นไป” และ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” ก็เป็นการทำสัญญากับบริษัทเจ้าของรายการ ส่วนกิจการอื่นไม่ได้เกี่ยวข้องกันและไม่มีความสัมพันธ์ กับผู้ถูกร้องแต่อย่างใด

๑. ผู้ถูกร้องได้เบิกความเป็นพยาน สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรรายการ “ชิมไป บ่นไป” ตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ ขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เป็นผู้ติดต่อมาให้ไปเป็นพิธีกร ซึ่งผู้ถูกร้องไม่เคยเรียกร้องค่าตอบแทนใด ๆ และไม่เคยมีหรือ รับเงินเดือนจากบริษัทดังกล่าวแต่อย่างใด โดยก่อนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีบริษัทจะให้ค่าตอบแทน ครั้งละแสนกว่าบาท หลังจากดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ไม่รับค่าตอบแทนอีก บริษัทจะให้ เป็นค่าน้ำมันรถและค่าจ่ายตลาดซื้อกับข้าวไปทำในรายการประมาณ ๓,๐๐๐ หรือ ๕,๐๐๐ บาท โดยจ่าย ให้กับคนขับรถของผู้ถูกร้อง ซึ่งนอกจากมีหน้าที่ขับรถแล้ว จะดูแลเรื่องการเติมน้ำมันด้วย การบันทึก เทปล่วงหน้าครึ่งหนึ่งครั้งวันแล้วเอาไปออกอากาศทั้งเดือน ประมาณ ๔ ครั้ง ไม่เป็นรายการสด แต่อย่างใด การโฆษณาสินค้าในรายการผู้ถูกร้องไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวข้อง เป็นข้อตกลงระหว่าง บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด กับผู้สนับสนุนรายการดังกล่าว ส่วนใหญ่ผู้ถูกร้องไม่รู้จัก และในการเชิญ ผู้สนับสนุนรายการหรือสปอนเซอร์มาร่วมรายการนั้น บริษัทจะเป็นผู้เชิญ ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นผู้เชิญมาก่อนการเลือกตั้งปลายปี ๒๕๕๐ บริษัทมีหนังสือหาหรือว่า ผู้ถูกร้องจะรับหน้าที่เป็นพิธีกรอีกต่อไปหรือไม่ จากการที่ได้สอบถามนักกฎหมายก็บอกว่าไม่ได้เป็นลูกจ้างแต่เป็นการรับจ้าง อย่างไรก็ตามผู้ถูกร้อง ก็ได้มีหนังสือตอบไปว่า ให้บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด จัดหาพิธีกรคนใหม่มาดำเนินรายการแทน หลังจากดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ มีการบันทึกเทปรายการประมาณ ๒ - ๓ ครั้ง และขณะเอามาออกอากาศผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยับยั้งแต่อย่างใด เมื่อมีผู้โต้แย้งประมาณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๑ ว่าเป็นการกระทำผิดต่อกฎหมาย จึงได้สั่งให้ระงับการออกอากาศและให้เอา เทปรายการคืนจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ กรณีสัญลักษณ์ของรายการเป็นรูปการ์ตูนรูปคนครีวแล้วมี จมูกชมพูแสดงถึงนายสมัคร สุนทรเวช ซึ่งทำรายการมาประมาณ ๗ ปี แล้ว ส่วนกรณีที่ประมาณ

ปี ๒๕๔๔ หนังสือสกุลไทยรายสัปดาห์ลงบทสัมภาษณ์ผู้ถูกร้องว่า ได้รับเงินเดือน ๘๐,๐๐๐ บาท นั้น เป็นกรณีที่บริษัทต้องการโฆษณารายการ โดยคิดคำนวณจากค่าตอบแทนครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาท เดือนหนึ่งออกอากาศ ๔ ครั้ง รวม ๘๐,๐๐๐ บาท ส่วนรายการ ยกโขยง ๖ โมงเช้า ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้เรียกร้องค่าตอบแทนแต่อย่างใดเช่นกัน

๘. นายศักดิ์ชัย แก้ววรรณีสกุล กรรมการผู้จัดการ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้รับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความเพิ่มเติม สรุปได้ว่า พยานทำรายการ “ชิมไปบ่นไป” ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๑ เมื่อพยานได้อ่านหนังสือชิมไปบ่นไปที่ผู้ถูกร้องเป็นผู้เขียน ทำให้เกิดความคิดที่จะทำเป็นรายการทีวี ซึ่งในขณะนั้นผู้ถูกร้องยังไม่เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปี ๒๕๔๒ จึงได้ขอเข้าพบผู้ถูกร้องเพื่อเสนอและสอบถามว่าจะดัดแปลงรายการทำอาหารจากหนังสือดังกล่าวมาเป็นออกรายการทางทีวีได้หรือไม่ ต่อมาประมาณ ๓ - ๔ เดือน พยานได้เข้าพบผู้ถูกร้องและอธิบายรายละเอียดในการที่จะแปลงหนังสือมาเป็นรายการโทรทัศน์ เพื่อสร้างคุณูปการให้เกิดแก่สังคมไทย ซึ่งผู้ถูกร้องรับข้อเสนอไว้พิจารณา และได้แจ้งตกลงในภายหลังโดยไม่มีการพูดเรื่องเงินค่าตอบแทนใด ๆ และไม่มีการทำสัญญาจ้างงาน และผู้ถูกร้องไม่ได้มีตำแหน่งใดในบริษัทและไม่ถือเป็นลูกจ้างบริษัทแต่อย่างใด เพราะไม่มีมีการจ่ายเงินเดือนและจ่ายค่าประกันสังคม ผู้ถูกร้องจะได้ค่าตอบแทนในลักษณะนักแสดงทั่ว ๆ ไป การบันทึกเทปจะบันทึกวันเดียวแล้วออกอากาศได้ ๔ ครั้ง เมื่อประมาณวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ บริษัทได้มีหนังสือสอบถามผู้ถูกร้องว่าสามารถที่จะเป็นนักแสดงประกอบอาหารได้หรือไม่ ผู้ถูกร้องตอบว่าได้ปรึกษานักกฎหมายแล้วสามารถกระทำได้ แต่จะไม่รับเงินใด ๆ ทั้งสิ้น ภายหลังผู้ถูกร้องเป็นนายกรัฐมนตรีนแล้ว มีการบันทึกเทปรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ประมาณครั้งหรือสองครั้ง หลังจากนั้นก็ไม่มีการบันทึกอีก สำหรับเรื่องค่าตอบแทนผู้ถูกร้องไม่เคยเรียกร้องค่าตอบแทนขึ้นอยู่กับดุลพินิจของบริษัท ซึ่งภายหลังเป็นนายกรัฐมนตรีนแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ขอรับค่าตอบแทน บริษัทจึงไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนให้ คงมีแต่ค่าน้ำมันรถซึ่งจ่ายให้กับคนขับรถและจ่ายเพียงครั้งเดียว

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบ พยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง และคำเบิกความของพยานบุคคลแล้ว เห็นว่า คดีทั้งสองมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงกำหนดประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง

สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้ มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

มีปัญหาประการแรกที่ต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ซึ่งบัญญัติห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เป็นลูกจ้างของบุคคลใด เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นไปโดยชอบ ป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ อันจะก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรม ซึ่งยากต่อการตัดสินใจ ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ สาธารณะเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์สาธารณะ การขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่จึงขัดกัน ในลักษณะที่ประโยชน์ส่วนตัว จะได้มาจากการเสียไปซึ่งประโยชน์สาธารณะ

การทำให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวบรรลุผลจึงมิใช่แปลความคำว่า “ลูกจ้าง” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ เพียงหมายถึงลูกจ้างตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือตามกฎหมายภาษีอากร เท่านั้น เพราะกฎหมายแต่ละฉบับย่อมมีเจตนารมณ์แตกต่างกันไปตามเหตุผลแห่งการบัญญัติกฎหมายนั้น ๆ ทั้งกฎหมายดังกล่าว เป็นกฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ และยังมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์แตกต่างจากกฎหมายดังกล่าวอีกด้วย หนึ่ง รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การปกครองประเทศ มุ่งจัดตั้งรับรองสถานะของ สถาบันและสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กำหนดพื้นฐานในการดำเนินการของรัฐ เพื่อให้รัฐได้ใช้เป็นหลักในการปรับใช้กับสภาวะการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์

ดังนั้น คำว่า “ลูกจ้าง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ จึงมีความหมายกว้างกว่าคำนิยามของกฎหมายอื่น โดยต้องแปลความตามความหมายทั่วไป ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ว่าหมายถึง “ผู้รับจ้างทำงาน ; ผู้ซึ่งตกลงทำงาน ให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร” โดยมีได้คำนึงว่าจะมีการทำสัญญาจ้างเป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ หรือได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง สิ้นจ้าง หรือค่าตอบแทนในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินอื่น

หากมีการตกลงเป็นผู้รับจ้างทำงานแล้ว ย่อมอยู่ในความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ทั้งสิ้น มิฉะนั้นผู้เป็นลูกจ้าง รับค่าจ้างเป็นรายเดือนในลักษณะสัญญาจ้างแรงงาน เมื่อได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ก็สามารถทำงานต่อไปได้ โดยเปลี่ยน ค่าตอบแทนจากค่าจ้างรายเดือนมาเป็นสินจ้างตามการทำงานที่ทำ เช่น แพทย์ก็เปลี่ยนจากเงินเดือนมาเป็น ค่ารักษาตามจำนวนคนไข้ ที่ปรึกษาากฎหมายก็เปลี่ยนจากเงินเดือนมาเป็นค่าปรึกษาหรือค่าทำความเห็น เป็นรายครั้ง ซึ่งก็ยังคงมีความผูกพันในเชิงผลประโยชน์กันอยู่ระหว่างเจ้าของกิจการกับผู้รับทำงานให้ เห็นได้ชัดเจนว่ากฎหมายย่อมไม่มีเจตนารมณ์ให้หาช่องทางหลีกเลี่ยงบดบังบังคับกันได้โดยง่ายเช่นนั้น

ข้อเท็จจริงได้ความจากการไต่สวนผู้ถูกร้องว่า หลังจากผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องยังคงเป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และ “ขกโขยง ๖ โมงเช้า” ให้แก่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เมื่อพิเคราะห์ถึงลักษณะกิจการงานที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ได้กระทำร่วมกันกับผู้ถูกร้อง มาโดยตลอดเป็นเวลาหลายปี โดยบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ทำเพื่อมุ่งค้าหากำไร มิใช่เพื่อการกุศล สาธารณะ และผู้ถูกร้องก็ได้รับค่าตอบแทนอย่างสมฐานะและภารกิจ เมื่อได้กระทำในระหว่างที่ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีจึงเป็นการกระทำและนิติสัมพันธ์ที่อยู่ในขอบข่ายที่มาตรา ๒๖๗ ประสงค์จะป้องปรามเพื่อมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนกับภาครัฐกิจเอกชนแล้ว ทั้งยังปรากฏจากคำ ให้สัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องในหนังสือสกุลไทย ฉบับที่ ๔๗ ประจำวันอังคารที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ หน้า ๓๗ อีกด้วยว่า การทำหน้าที่พิธีกรติดตลกดีรายการโทรทัศน์ชิมไป บ่นไป ที่ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๑.๐๐ นาฬิกา ทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ผลิตรายการโดยบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด นั้น ผู้ถูกร้องได้รับเงินเดือนจากบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เดือนละ ๘๐,๐๐๐ บาท สำหรับหนังสือของ นายศักดิ์ชัย มีถึงผู้ถูกร้องลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ปรึกษาว่าผู้ถูกร้องจะดำเนินการอย่างไร ในการเป็นพิธีกรรับเชิญในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และหนังสือของผู้ถูกร้องมีถึงนายศักดิ์ชัย ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แจ้งว่าผู้ถูกร้องจะทำให้เปล่า ๆ โดยไม่รับเงินค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถ เหมือนอย่างเคยนั้น ผู้ถูกร้องไม่เคยแสดงหนังสือทั้งสองฉบับนี้มาก่อนจะถูกคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรียกให้ชี้แจง โดยผู้ถูกร้องชี้แจงเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และยังคงยืนยันเสมือนว่า ก่อนเดือนธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนเป็นเพียงค่าน้ำมันรถเท่านั้น ซึ่งขัดแย้งกับ คำเบิกความของนางคาริกา และหลักฐานทางภาษีอากรดังกล่าวข้างต้นที่ว่าก่อนหน้านั้นผู้ถูกร้องได้รับ

ค่าจ้างแสดง ไม่ใช่ค่าน้ำมันรถ อันเป็นข้อพิรุช ส่อแสดงว่าเป็นการทำหลักฐานย้อนหลังเพื่อปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคำตอบแทนของผู้ถูกร้อง ทั้งผู้ถูกร้องเองบิกความว่าผู้ถูกร้องไม่ได้รับค่าน้ำมันรถและค่าใช้จ่าย น่าจะเป็นการนำเงินไปให้คนขับรถมากกว่า ก็ขัดแย้งกับคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งให้การว่า การที่ผู้ถูกร้องได้รับเชิญไปในรายการ “ชิมไป บ่นไป” จะได้รับค่าพาหนะโดยค่าพาหนะจะได้รับเฉพาะเมื่อได้ไปออกรายการเท่านั้น ถ้าไม่ได้ไปออกรายการตามที่เชิญมาก็ไม่ได้รับค่าพาหนะจึงรับฟังเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ พยานหลักฐานทั้งหมดมีน้ำหนักให้รับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องทำหน้าที่พิชิตกรในรายการชิมไป บ่นไป หลังจากเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วโดยผู้ถูกร้องยังคงได้รับคำตอบแทนที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องเป็นพิชิตกรให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จึงเป็นการรับจ้างทำงานตามความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ แล้ว กรณีถือได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

อนึ่ง มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๖ คน เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในปัญหาว่าผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่อีก ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๓ คน เห็นว่าการเป็นพิชิตกร การใช้ชื่อรายการชิมไป บ่นไป และใช้รูปใบหน้าของผู้ถูกร้องในรายการของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นการตกลงเข้ากันเพื่อกระทำกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แก่กิจการที่ทำนั้นในลักษณะเป็นหุ้นส่วนร่วมกัน ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จึงเป็นการดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในปัญหาว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ หรือไม่ อีก

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเป็นเอกฉันท์จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ มีผลให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง กระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๖๗ เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว และเมื่อความเป็นรัฐมนตรีของ นายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ จึงเป็นเหตุให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) แต่ด้วยความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี เป็นการสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ทำให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่เหลือ จึงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๑

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ ภัคดีชนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัยมีว่า

ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้ มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย”

ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และในระหว่างดำรงตำแหน่งดังกล่าวผู้ถูกร้องได้เป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ซึ่งเป็นรายการของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ที่ออกรายการเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ ซึ่งผู้ถูกร้องเข้ารับหน้าที่พิธีกรมาตั้งแต่อ่อนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยได้รับค่าตอบแทน และเมื่อเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องยังคงเป็นพิธีกรในรายการดังกล่าวให้แก่ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด

ประเด็นต้องวินิจฉัยประการแรกว่า การเป็นพิธีกรของผู้ถูกร้อง เป็นการดำรงตำแหน่งใด ในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ บัญญัติอยู่ในหมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งบัญญัติ

ห้ามนายรัฐมนตรีและรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน อันจะทำให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

ดังนั้น การดำรงตำแหน่งใดในบริษัท ตามความแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ จึงต้อง แปลความทั้งการดำรงตำแหน่งใดในบริษัทตามที่กฎหมายรับรอง เช่น การเป็นกรรมการหรือกรรมการ ผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท หรือตำแหน่งใดที่บริษัทจัดให้มีขึ้น เช่น ประธานกรรมการ ที่ปรึกษา ผู้จัดการหรือพนักงาน เป็นต้น นอกจากนั้นการดำรงตำแหน่งใดในบริษัท ยังหมายความรวมถึง ตำแหน่งใด ๆ ในทางข้อเท็จจริงซึ่งมีการยอมรับหรือแสดงออกโดยปริยายว่าเป็นตำแหน่งในบริษัทอีกด้วย

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งใดในบริษัทตามที่กฎหมายรับรอง กล่าวคือ ผู้ถูกร้องมิได้เป็นกรรมการหรือกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด และมิได้ ดำรงตำแหน่งใดที่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จัดให้มีขึ้น กล่าวคือมิได้เป็นประธานกรรมการ ที่ปรึกษา ผู้จัดการ พนักงาน ฯลฯ คงได้ความแต่เพียงว่า ผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ซึ่งเป็นรายการของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เท่านั้น การเป็นพิธีกรของผู้ถูกร้อง ดังกล่าวแม้จะดำเนินการมาในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ก็มิได้ดำเนินการติดต่อกันมาโดยตลอด เพราะบางช่วงเวลาที่ผู้ถูกร้องมิได้เป็นพิธีกรก็จะมีการจัดบุคคลอื่นมาทำหน้าที่แทน กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่า ผู้ถูกร้องหรือบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้ยอมรับหรือแสดงออกโดยปริยายว่าผู้ถูกร้องมีตำแหน่ง เป็นพิธีกรอันเป็นการดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด แต่อย่างใด ผู้ถูกร้องจึงมิได้ดำรง ตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗

ประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่ เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ซึ่งบัญญัติห้ามนายรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เป็นลูกจ้างของบุคคลใด เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของนายรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นไปโดยชอบ ป้องกันมิให้เกิดการกระทำ ที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ อันจะก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรมซึ่งยากต่อการตัดสินใจ ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่ง คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวของตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตัวกับการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งขัดกันในขณะที่ผลประโยชน์ส่วนตัวได้มาจากการเสียไป ซึ่งประโยชน์สาธารณะ

การจะทำให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวบรรลุผลจึงมิใช่แปลความคำว่า “ลูกจ้าง” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ เพียงหมายถึงลูกจ้างตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือตามกฎหมายภาษีอากร เท่านั้น เพราะกฎหมายแต่ละฉบับย่อมมีเจตนารมณ์แตกต่างกันไปตามเหตุผลแห่งการบัญญัติกฎหมายนั้น ๆ ทั้งกฎหมายดังกล่าวเป็นเพียงกฎหมายลำดับรองอันมีศักดิ์ของกฎหมายต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ และยังมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์แตกต่างจากกฎหมายดังกล่าวอีกด้วย

ดังนั้น คำว่า “ลูกจ้าง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ จึงมีความหมายกว้างกว่าคำนิยามของกฎหมายดังกล่าว โดยต้องแปลความตามความหมายทั่วไป ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ว่าหมายถึง “ผู้รับจ้างทำงาน ; ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยได้รับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร” โดยมีได้ค้ำนึ่งว่าจะมีการทำสัญญาจ้างเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ หรือได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง สิ้นจ้าง หรือค่าตอบแทนในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินหรือไม่ หากมีการตกลงเป็นผู้รับจ้างทำงานแล้ว ย่อมอยู่ในความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ทั้งสิ้น

ข้อเท็จจริงได้ความจากการไต่สวนผู้ถูกร้องว่า หลังจากผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรได้แล้ว ผู้ถูกร้องยังคงเป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ให้แก่บริษัท เฟซมีเดีย จำกัด โดยบริษัทดังกล่าวมีลักษณะกิจการงานที่ทำเพื่อมุ่งหาผลกำไร มิใช่เพื่อการกุศลสาธารณะ และผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนอย่างสมฐานะและภารกิจซึ่งผู้ถูกร้องเคยให้สัมภาษณ์แก่หนังสือสกุลไทยว่าผู้ถูกร้องได้รับเงินเดือนจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เดือนละ ๘๐,๐๐๐ บาท สำหรับหนังสือที่นายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล มีถึงผู้ถูกร้องและผู้ถูกร้องแจ้งว่าจะทำให้เปล่า ๆ โดยไม่รับเงินค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถเหมือนเคยนั้น ผู้ถูกร้องไม่เคยแสดงหนังสือทั้งสองฉบับมาก่อนจะถูกคณะกรรมการเลือกตั้งเรียกให้ชี้แจง ทั้งผู้ถูกร้องก็ชี้แจงยืนยันเสมือนว่าก่อนเดือนธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนเป็นเพียงค่าน้ำมันรถเท่านั้น ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับคำเบิกความของนางคาริกา รุ่งโรจน์ และหลักฐานทางภาษีที่แสดงว่าก่อนหน้านั้นผู้ถูกร้องได้รับค่าจ้างแสดง ไม่ใช่ค่าน้ำมันรถ ส่วนที่ผู้ถูกร้องเบิกความว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้รับค่าน้ำมันรถและค่าใช้จ่าย น่าจะเป็นการนำเงินไปให้คนขับรถมากกว่านั้น

เป็นการขัดแย้งกับคำชี้แจงของผู้ถูกร้องลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งให้การว่าผู้ถูกร้องได้รับค่าพาหนะเฉพาะเมื่อไปออกรายการเท่านั้น ข้อนำสืบของผู้ถูกร้องจึงมีน้ำหนักน้อยพยานหลักฐานทั้งหมดมีน้ำหนักรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทำหน้าที่พิธีกรในรายการ ซิมไป บ่นไป หลังจากเข้าดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีแล้ว โดยผู้ถูกร้องยังคงได้รับค่าตอบแทนที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จึงเป็นการรับจ้างทำกรงานตามความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ แล้ว กรณีจึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๑

วันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าวหรือไม่

ความเห็น

๑. บทบัญญัติมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นมาตรการหนึ่งของหมวด ๑๒ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และเป็นบทบัญญัติหนึ่งในส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ที่มีเจตนารมณ์จะป้องปรามมิให้ฝ่ายการเมืองเข้าไปแทรกแซงก้าวก่ายกับฝ่ายราชการประจำ หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนพัวพันกับภาคธุรกิจเอกชน อันจะเป็นหนทางให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบในการใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายการเมืองขึ้นได้โดยง่าย โดยการเอื้อประโยชน์ ในทางที่ไม่ชอบให้แก่กันและกัน อันยากแก่การติดตามตรวจสอบในภายหลัง ดังนั้น การใช้และการตีความบทบัญญัติในส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นี้ จึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าวให้มากที่สุด จะถือเคร่งครัดตามถ้อยคำสำนวนหรือลายลักษณ์อักษรที่ใช้กันในบริบทของกฎหมายเอกชนหาได้ไม่

๒. สำหรับการกระทำของผู้ถูกร้องในฐานะพิธีกรกิตติมศักดิ์รายการโทรทัศน์ชิมไป บ่นไป ซึ่งผลิตรายการโดยบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด นั้น ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้เป็นยุติตามคำรับของผู้ถูกร้องที่ยืนยันต่อศาลว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำการเป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” ให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด

มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๓ และเมื่อผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วก็ยังคงกระทำการเป็นพิธีกรในรายการดังกล่าว และในรายการ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” อีกรายการหนึ่งด้วย จนกระทั่งมีผู้ทักท้วงว่าเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้เลิก เพราะไม่ต้องการให้เป็นปัญหาโต้แย้งต่อไป ทั้ง ๆ ที่ผู้ถูกร้องเห็นว่าการกระทำความดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นเพียงการรับจ้างบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เท่านั้น มิใช่การเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด อันจะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนจากการเป็นพิธีกรในรายการวิทยุโทรทัศน์ของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ทั้งสองรายการนั้นหรือไม่ เพียงใด ปรากฏจากแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด.๓) ที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ยื่นต่อกรมสรรพากรในปี ๒๕๔๓ เดือนมิถุนายนหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับค่าตัวพิธีกรที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด จ่ายให้แก่ผู้ถูกร้อง ๓ รายการ เดือนกรกฎาคมหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับค่าตัวพิธีกรที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด จ่ายให้แก่ผู้ถูกร้อง ๑ รายการ เดือนสิงหาคม ๒ รายการ เดือนกันยายน ๓ รายการ เดือนตุลาคม ๑ รายการ เดือนพฤศจิกายน ๑ รายการ และเดือนธันวาคม อีก ๑ รายการ ในปี ๒๕๔๘ ปรากฏรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับค่าตัวพิธีกรที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด จ่ายให้แก่ผู้ถูกร้องเดือนมกราคม ๑ รายการ เดือนมีนาคม ๓ รายการ ปี ๒๕๕๐ ปรากฏรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับค่าจ้างแสดงที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด จ่ายให้แก่ผู้ถูกร้องในเดือนเมษายนและพฤษภาคมเดือนละ ๒ รายการ เดือนตุลาคม ๓ รายการ ซึ่งเงินค่าตัวพิธีกรที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด จ่ายให้แก่ผู้ถูกร้องตามที่ปรากฏในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด. ๓) ดังกล่าวนั้นแต่ละเดือนมีจำนวนเกินกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท หากใช้เป็นเงินค่าพาหนะในการถ่ายทำรายการครั้งละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ดังที่ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและนำสืบพยานหลักฐานมาไม่

นอกจากนี้ยังปรากฏจากแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งผู้ถูกร้องยื่นต่อกรมสรรพากรตามแบบ ภ.ง.ด. ๕๐ และนายพิชาติ เกษเรือง รองอธิบดีกรมสรรพากร ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมสรรพากร ส่งเป็นหลักฐานให้แก่ศาล และคู่กรณีได้รับรองความถูกต้องแท้จริงไว้แล้วว่าผู้ถูกร้องมีเงินได้จากการเป็นพิธีกรให้บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด มาโดยตลอดตั้งแต่ปีภาษี ๒๕๔๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยกเว้นปีภาษี ๒๕๔๔ และ ๒๕๔๕ โดยปีภาษี ๒๕๔๓ ได้รับจำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท

ปีภาษี ๒๕๔๖ จำนวน ๘๔๒,๑๐๕.๒๐ บาท ปีภาษี ๒๕๔๗ จำนวน ๑,๐๘๖,๒๘๕.๔๖ บาท ปีภาษี ๒๕๔๘ จำนวนเกินกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนปีภาษี ๒๕๔๕ และ ๒๕๕๐ ข้อมูลไม่ปรากฏว่า เงินได้จากการเป็นพิธีกรของผู้ถูกร้องได้รับจากผู้ใด

อนึ่ง ผู้ถูกร้องเองก็เบิกความรับต่อศาลว่าได้รับค่าตอบแทนจากบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ตามที่ปรากฏในเอกสารหลักฐานที่ศาลเรียกมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจริง เพียงแต่ได้แย้งว่าเป็นการได้รับก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทั้งเป็นการรับค่าตอบแทนในฐานะผู้รับจ้าง มิใช่ในฐานะลูกจ้าง แต่เมื่อพิเคราะห์จากหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อศาลนั้นระบุว่า ในการรับเชิญไปเป็นพิธีกรในรายการทำอาหารให้แก่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ผู้ถูกร้องได้รับค่าพาหนะครั้งละประมาณ ๕,๐๐๐ บาทเท่านั้น อันเป็นการขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากเอกสารที่ศาลเรียกมาจากรมสรรพากร ประกอบกับคำเบิกความของนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล ผู้ก่อตั้งและกรรมการบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด และคำเบิกความของนางดาริกา รุ่งโรจน์ ผู้จัดการฝ่ายการเงินและบัญชีของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ที่ระบุว่าบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด จ่ายค่าเป็นพิธีกรให้แก่ผู้ถูกร้องในช่วงก่อนเป็นนายกรัฐมนตรีเพียงครั้งละ ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าน้ำมรดกเท่านั้น โดยจ่ายให้แก่คนขับรถตามระยะทาง อันเป็นการเบิกความที่สอดคล้องกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง แต่เมื่อปรากฏความจริงจากเอกสารหลักฐานการเสียภาษีดังที่แสดงมาข้างต้นแล้วว่า ผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนการทำหน้าที่เป็นพิธีกรจากบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เป็นจำนวนมากตลอดมาอย่างสม่ำเสมอ จึงฟังได้ว่าคำชี้แจงของผู้ถูกร้องและคำเบิกความของพยานทั้งสองมิได้เป็นความจริงและมีพฤติการณ์สื่อให้เห็นเป็นพิรุธว่า น่าจะมีการปกปิดบิดเบือนข้อเท็จจริงบางอย่างบางประการ และเมื่อพิจารณาประกอบกับการที่ทางกรมสรรพากรไม่สามารถตรวจสอบหาหลักฐานการยื่นรายการภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด.๑) ของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ๒๕๕๑ อันเป็นช่วงที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว และยังคงทำหน้าที่เป็นพิธีกรให้บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด อยู่ ทั่ว ๆ ที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด มิได้หยุดกิจกรรมการถ่ายทำรายการวิทยุโทรทัศน์ทั้งสองรายการ ทำให้ข้อเคลือบแคลงว่า น่าจะมีการปิดบังอำพรางข้อเท็จจริงในกรณีนี้มีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น ทั้งยังปรากฏข้อพิรุธจากหนังสือที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด โดยนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล ทำถึงผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ สอบถามว่า เมื่อผู้ถูกร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วจะยังคงเป็นพิธีกรในรายการชิมไป บ่นไปได้หรือไม่ ซึ่งผู้ถูกร้องมีหนังสือเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

ตอบว่า ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ไม่มีปัญหาในการทำรายการ แต่หากทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร คงทำไม่ได้ แต่ “ผมจะทำให้เปล่า ๆ โดยไม่รับเงินค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถเหมือนอย่างเคย” ซึ่งหนังสือทั้งสองฉบับที่ผู้ถูกร้องอ้างสนับสนุนข้อต่อสู้ของตนด้วยนี้ ถ้าความจริงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่เคยได้รับค่าตอบแทนใด ๆ จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด มาก่อนเลย นอกจากค่าน้ำมันรถครั้งละ ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาท เท่านั้น หนังสือสองฉบับนี้ ก็สมเหตุสมผล และมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏจากหลักฐานการเสียหายอากรแล้วว่าความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะความจริงผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนในการเป็นพิธีกรให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ในอัตราที่สูงมากมาโดยตลอดเวลาที่ทำหน้าที่พิธีกรให้บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ข้อความในหนังสือของผู้ถูกร้องจึงขัดแย้งต่อความจริงและไม่เพียงแต่ไม่มีน้ำหนักให้เชื่อถือเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นพิรุณหนักยิ่งขึ้นอีกด้วย ดังนั้น ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ว่าทำหน้าที่ให้บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ในช่วงเวลาที่เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เลยนั่น จึงไม่มีน้ำหนักให้เชื่อถือได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนในการทำหน้าที่พิธีกรจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด มาตลอดเวลาที่ทำหน้าที่พิธีกรให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด

๓. จากข้อเท็จจริงดังกล่าวมีปัญหาต้องวินิจฉัยในข้อกฎหมายต่อไปว่า ผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นมาตรการหนึ่งของหมวด ๑๒ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และเป็นบทบัญญัติหนึ่งในส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่มีเจตนารมณ์จะป้องปรามมิให้ฝ่ายการเมืองเข้าไปแทรกแซงก้าวก่ายกับฝ่ายราชการประจำ หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนพัวพันกับภาครัฐกิจเอกชน อันจะเป็นหนทางให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบในการใช้ฐานะตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายการเมืองขึ้นได้โดยง่าย โดยการเอื้อประโยชน์ ในทางที่ไม่ชอบให้แก่กันและกัน อันยากแก่การติดตามตรวจสอบในภายหลัง ดังนั้น การใช้และการตีความบทบัญญัติในส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นี้ จึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าวให้มากที่สุด จะถือเคร่งครัดตามถ้อยคำสำนวนหรือลายลักษณ์อักษรที่ใช้กันในบริบทของกฎหมายเอกชนหาได้ไม่

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะกิจการงานที่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้กระทำร่วมกันกับผู้ถูกร้อง มาโดยตลอดเป็นเวลาหลายปี โดยบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ทำเพื่อมุ่งค้าหากำไร มิใช่เพื่อการกุศลสาธารณะ และผู้ถูกร้องก็ได้รับค่าตอบแทนอย่างสมฐานะและภารกิจ เมื่อได้มากระทำในระหว่างที่ผู้ถูกร้องดำรง ตำแหน่งเป็นนายรัฐมนตรีจึงเป็นการกระทำและนิติสัมพันธ์ที่อยู่ในขอบข่ายที่มาตรา ๒๖๗ ประสงค์ จะป้องปราม เพื่อมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนพัวพันกับภาครัฐกิจเอกชนแล้ว ทั้งยังปรากฏจากคำ ให้สัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องในหนังสือ “สกุลไทย” ฉบับที่ ๔๗ ประจำวันอังคารที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ หน้า ๓๗ อีกด้วยว่า การทำหน้าที่พิธีกรกิตติมศักดิ์รายการโทรทัศน์ชิมไป บ่นไป ที่ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา ๑๐.๓๐-๑๑.๐๐ นาฬิกา ทางไอทีวี ผลิตรายการโดยบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด นั้น ผู้ถูกร้องได้รับ เงินเดือนจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เดือนละ ๘๐,๐๐๐ บาท ด้วยเหตุผลและพฤติการณ์แห่งคดี ดังกล่าว จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำการเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อันเป็นการต้องห้าม ตามมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเป็นเหตุทำให้ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ตั้งแต่วันที่ได้กระทำการ ดังกล่าวแล้ว ประเด็นข้ออื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยต่อไป

นายเจริญ ภัคดีชนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใด ในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

ความเห็น

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้
มาตรา ๑๘๒ บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ
(๑) ตาย
(๒) ลาออก
(๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่ดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๔) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๕๘ หรือมาตรา ๑๕๙

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๔

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๘๓

(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙

(๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๕) หรือ (๗) หรือวรรคสอง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย”

มาตรา ๒๖๕ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

(๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน

ให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรา นี้ด้วย”

มาตรา ๒๖๗ บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรง

ตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติ เรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ไว้ในหมวดที่ ๑๒ โดยความในตอนที่ ๒ ของหมวดนี้ ได้บัญญัติเรื่องการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ไว้ในมาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ และมาตรา ๒๖๙ สำหรับในส่วนของบทบัญญัติในมาตรา ๒๖๗ นั้น ได้บัญญัติห้าม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด บทบัญญัติในมาตรา ๒๖๗ มีเจตนารมณ์ที่จะป้องกันมิให้มีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ของส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการกระทำ อันเป็นการต้องห้าม โดยการบัญญัติเป็นข้อห้ามไว้เพื่อปิดกั้นมิให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกระทำการในลักษณะที่เป็นการอาศัยอำนาจหน้าที่หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งไปแสวงหา ประโยชน์ส่วนตน หรือเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นเรื่องที่ขัดต่อ หลักธรรมาภิบาล และกระทบกระเทือนต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี อีกทั้งเพื่อให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอุทิศและทุ่มเทเวลาให้กับการบริหารราชการแผ่นดิน อันเป็นภารกิจสำคัญ และเป็นภารกิจหลักตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดไว้อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยได้กำหนด มาตรการบังคับและผลทางกฎหมายไว้ในมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ว่า การกระทำที่เป็นขัดกัน แห่งผลประโยชน์ตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ และมาตรา ๒๖๙ ถือเป็น การกระทำความผิดอันเป็นการต้องห้าม และมีผลให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวด้วย

สำหรับคดีตามคำร้องนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องตกลงเป็นผู้จัดรายการ ชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ให้กับบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด โดยบริษัทได้รับ ประโยชน์จากการโฆษณาในรูปแบบการทำรายการตามวัตถุประสงค์ของบริษัท ปรากฏตามคำให้การ ของนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล กรรมการผู้จัดการบริษัท และนางดาริกา รุ่งโรจน์ ซึ่งเป็นผู้รับจ้าง ทำบัญชีให้บริษัท โดยผู้กร้องเป็นผู้รับจ้างเป็นพิธีกรหรือผู้จัดรายการให้กับบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ในรายการชิมไป บ่นไป และได้รับค่าจ้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๓ ในอัตราที่ใกล้เคียงกันโดยสม่ำเสมอ ตลอดมา และเริ่มจัดรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๕๐ โดยทั้งสองรายการนี้มีได้ทำ เป็นสัญญาเป็นหนังสือแต่อย่างใด และปรากฏตามแบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตามมาตรา ๕๕

แห่งประมวลรัษฎากร (ภ.ง.ด. ๓) ว่า มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ จ่ายเป็นค่าแสดง ๑๔๗,๓๖๘.๔๒ บาท ภาษีที่หักและนำส่ง ๗,๓๖๘ บาท เป็นเงิน ๑๕๔,๗๓๖.๔๒ บาท และวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ เป็นค่าจ้างแสดง ๑๐๕,๒๖๓.๑๖ บาท ภาษีที่หักและนำส่ง ๕,๒๖๓.๑๖ บาท เป็นเงิน ๑๑๐,๕๒๖.๓๒ บาท รวมเป็นเงิน ๒๖๕,๒๖๒.๗๔ บาท เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รวม ๒ รายการ คือ รายการแรกเป็นค่าแสดง เป็นเงิน ๑๐๕,๒๖๓.๑๖ บาท ภาษีที่หักและนำส่ง ๕,๒๖๓.๑๖ บาท เป็นเงิน ๑๑๐,๕๒๖.๓๒ บาท รายการที่สองเป็นค่าแสดง ๑๔๗,๓๖๘.๔๒ บาท ภาษีที่หักและนำส่ง ๗,๓๖๘ บาท เป็นเงิน ๑๕๔,๗๓๖.๘๔ บาท รวมเป็นเงินที่จ่ายให้ผู้ถูกร้องในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เป็นเงิน ๒๖๕,๒๖๓.๑๖ บาท และจ่ายให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นค่าแสดงมี ๒ รายการ คือ รายการแรก ๑๔๗,๓๖๘.๔๒ บาท ภาษีที่หักและนำส่ง ๗,๓๖๘.๔๒ บาท เป็นเงิน ๑๕๔,๗๓๖.๘๔ บาท และรายการที่สอง ๔๒,๑๐๕.๒๖ บาท ภาษีที่หักและนำส่ง ๒,๑๐๕.๒๖ บาท เป็นเงิน ๔๔,๒๑๐.๕๒ บาท รวมเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ รวมเป็นเงิน ๑๙๘,๙๔๗.๓๖ บาท รวมเป็นเงินที่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จ่ายให้ผู้ถูกร้องในเดือนเมษายน พฤษภาคม และตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นเงินทั้งสิ้น ๗๒๙,๔๗๓.๒๖ บาท ส่วนรายการจ่ายเงินและรายการภาษีที่หักนำส่งตั้งแต่วันที่เดือนมกราคม ๒๕๕๑ และเดือนต่อ ๆ มา ไม่ปรากฏว่ามีรายการจ่ายเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องให้การโต้แย้งว่า หลังจากที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ได้รับค่าจ้างจากรายการชิมไป บ่นไป และรายการชกโขยง ๖ โมงเช้า พิจารณาแล้วเห็นว่า นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ ผู้ร้องที่ ๑ ได้ถามพันเอก สุชาติ ผ่องบุผิ ผู้แทนผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ พยาน ในวันที่ศาลไต่สวน เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่า วัตถุประสงค์มาประกอบคำร้อง ปรากฏว่า ช่วงทำรายการ ผู้ถูกร้องได้สวัสดีผู้ชมรายการและบอกว่าสวัสดีปีใหม่ไทย เลือเป็นชุดซาฟารี หลังรายการเป็นภาพประกอบแล้วเปิดเพลงวันสงกรานต์ ผู้ดำเนินรายการนั่งแล้วมีพิธีรดน้ำคำหัว โดยผู้ร้องที่ ๑ เข้าใจว่าวันที่ออกรายการ คือ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๑ หรือถ้าเป็นเทปบันทึกก่อนประมาณ ๑ อาทิตย์ก็ประมาณไม่เกินวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ ที่มาออกรายการทางช่อง ๕ ทำให้เข้าใจได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำในช่วงเวลาที่เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว โดยพันเอก สุชาติ ซึ่งเป็นพยานคนกลาง ตอบคำถามผู้ร้องที่ ๑ ว่า “ในช่วงดังกล่าวที่มาทำรายการเดือนเมษายน ขณะนั้นเราทราบที่ท่านเป็นนายกรัฐมนตรี” และก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรจัดทำรายการชิมไป บ่นไป และรายการ

ยกโขยง ๖ โมงเช้า ให้กับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อย่างสม่ำเสมอ โดยรับค่าจ้างในอัตราใกล้เคียงกันตลอดมา และบริษัทได้รับประโยชน์ในทางธุรกิจจากการโฆษณาในรูปแบบการทำรายการ ซึ่งมีผู้ถูกร้องเป็นผู้รับจ้างจัดทำรายการ และหลังจากที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ปรากฏจากคำกล่าวของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ทางสถานีโทรทัศน์เอ็นบีที ในรายการสนทนาประสาสมัครผู้ถูกร้องได้กล่าวถึงรายการชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ว่า ผู้ถูกร้องถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้รับจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด โดยผู้ถูกร้องได้สอบถามนักกฎหมายแล้ว ได้รับคำตอบว่าไม่ผิดกฎหมาย เนื่องจากการรับจ้างไม่ใช่ลูกจ้าง ซึ่งเป็นการกล่าวในทำนองที่ทำให้เข้าใจได้ว่า ผู้ถูกร้องยังคงจัดรายการทั้งสองรายการโดยเป็นผู้รับจ้างในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของนางดาริกา รุ่งโรจน์ พยาน ที่ให้การในชั้นไต่สวนต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า คำวิทยากรหรือค่าน้ำมันรถที่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จ่ายให้ผู้ถูกร้อง โดยพยานให้การว่า มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นค่าน้ำมันรถให้แก่ผู้ถูกร้อง ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๓,๐๐๐ บาท และคำวิทยากรถือเป็นค่ารับจ้างโดยลงบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด คือการจ่ายค่าน้ำมันรถ ซึ่งจะจ่ายกรณีที่มีการถ่ายทำรายการและในกรณีที่มิพริศรบางคนที่ไม่รับเงิน จะจ่ายเป็นค่าน้ำมันรถให้แล้วลงเป็นค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด สำหรับค่าจ้างพิธีกรหรือค่าจ้างแสดงของผู้ถูกร้องก่อนที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น จะจ่ายครั้งละเป็นแสนต่อครั้งที่ถ่ายทำรายการ และในการจัดทำรายการแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าวัสดุคิบบ ค่าเดินทาง และค่าจ้างพนักงานที่ไปร่วมถ่ายทำรายการ คือ พวกจัดคิว เห็นว่า ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องได้รับค่าจ้างจากบริษัทอย่างสม่ำเสมอ เป็นจำนวนเดือนละไม่ต่ำกว่า ๘๐,๐๐๐ บาท ซึ่งปรากฏตามแบบแสดงรายการหักภาษี ภ.ง.ด. ๑ และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องในหนังสือสกุลไทย ฉบับที่ ๒๔๕๓ ปีที่ ๔๗ ประจำวันอังคารที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ และเมื่อผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องให้การต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๑ ว่า ผู้ถูกร้องยังคงจัดรายการดังกล่าวต่อไปอีก แต่ให้การปฏิเสธว่า ไม่ได้รับเงินค่าจ้างและไม่ได้รับเงินค่าน้ำมันรถแต่อย่างใด พุทธิการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าว รับฟังได้ว่า หลังจากผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องก็ยังคงจัดรายการชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า และได้รับเงินเพื่อเป็นค่าน้ำมันไม่ต่ำกว่าครั้งละ ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๓,๐๐๐ บาท และหลังจากที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องยังคงเป็นพิธีกรหรือผู้จัดรายการชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า การที่ผู้ถูกร้องให้การโต้แย้งว่าหลังจากที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ได้รับเงินค่าจ้าง

จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ทั้งที่ก่อนหน้าที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องได้รับค่าจ้างสูงถึงเดือนละไม่ต่ำกว่า ๘๐,๐๐๐ บาท อย่างสม่ำเสมอตลอดมาถึง ๘ ปี ทำให้การปฏิเสธของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้รับเงินค่าจ้างการเป็นพิธีกรในรายการชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า จึงมีข้อพิรุณและไม่น่าเชื่อถือ และไม่อาจรับฟังได้ พฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องจึงรับฟังได้ว่า หลังจากที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องได้รับจ้างบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จัดรายการชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้าต่อไป ภายใต้การกำหนดรูปแบบรายการของบริษัท โดยผู้ถูกร้องได้รับค่าจ้างเป็นค่าตอบแทนจากการจัดทำรายการดังกล่าวที่สมฐานานุกรม และบริษัทก็มีรายได้หรือผลประโยชน์โดยตรงจากการมีผู้โฆษณาในรายการซึ่งมีผู้ถูกร้องเป็นผู้รับจ้างจัดทำรายการ

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า การที่ผู้ถูกร้องจัดรายการร่วมกับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ถือเป็นลูกจ้างของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๒๖๗ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการที่จะวินิจฉัยว่าการเป็นลูกจ้างของผู้ถูกร้องมีลักษณะเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามมาตรา ๒๖๗ นั้น ต้องมีลักษณะเป็นการกระทำที่เป็นการอาศัยอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมไปแสวงหาประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น อันเป็นประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งแตกต่างจากการเป็นลูกจ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอื่นที่เป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนในทางแพ่ง และมุ่งประโยชน์ตอบแทนกันระหว่างเอกชนต่อเอกชนเป็นสำคัญ

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำชี้แจงของนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล กรรมการผู้จัดการ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า บริษัททำสัญญาเช่าออกอากาศรายการชิมไป บ่นไป กับสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ตามสัญญาที่ ๒๐๘/๒๕๕๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๑ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ แพร่ภาพออกอากาศในวันเสาร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ ถึงวันเสาร์ที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๑ ระหว่างเวลา ๑๖.๓๕-๑๗.๐๐ นาฬิกา รวมเวลา ๒๕ นาที โดยรายการชิมไป บ่นไป ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ รวม ๖ ครั้ง คือ วันเสาร์ที่ ๑๒ วันที่ ๑๕ และวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๑ และวันที่ ๓ วันที่ ๑๐ และวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑ รูปแบบการดำเนินรายการ เริ่มต้นรายการจะปรากฏเสียงผู้ถูกร้องว่า “ผมสมัคร สุนทรเวช ถ้าท่านชอบผม กรุณาดูรายการผมด้วยนะครับ” ต่อจากนั้น ปรากฏภาพและเสียงว่า บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ร่วมกับ

ผู้สนับสนุนรายการเสนอรายการ “ชิมไป บ่นไป Prime Time Cooking” มีป้ายระบุว่าพิธีกรกิตติมศักดิ์ โดยเมื่อเข้าสู่รายการ ผู้ถูกร้องจะกล่าวนำรายการซึ่งมี ๓ ช่วง หลังจากนั้นโฆษณาสินค้าสนับสนุนรายการ ในขณะที่ดำเนินรายการทั้ง ๓ ช่วงเวลาดังกล่าว จะมีการโฆษณาสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ เห็นว่า รูปแบบและลักษณะรายการชิมไป บ่นไป เป็นรายการที่กำหนดรูปแบบและกำหนดให้ผู้ถูกร้องกระทำ ตามที่บริษัทกำหนด ดังเช่น เมื่อเริ่มต้นรายการจะปรากฏเสียงผู้ถูกร้องว่า “ผมสมัคร สุนทรเวช ถ้าท่านชอบผมกรุณาดูรายการผมด้วยนะครับ” และเมื่อเข้าสู่รายการ ผู้ถูกร้องจะกล่าวนำรายการซึ่งมี ๓ ช่วง ลักษณะของการจัดทำรายการของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำในลักษณะที่ร่วมกับบริษัทจัดทำ รายการ อันเป็นการกระทำกิจการในทางหาประโยชน์จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้แก่บริษัท โดยบริษัทเป็นผู้ใช้ให้ผู้ถูกร้องกระทำตามที่บริษัทกำหนดไว้ ไม่ว่าจะป็นเนื้อหา และรูปแบบที่ออกรายการ ในแต่ละครั้ง และการที่บริษัทเลือกผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินรายการนั้น นายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล กรรมการผู้จัดการ บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด พยาน ได้ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนของ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่า พยานเชิญผู้ถูกร้องมาเป็นพิธีกร เพราะได้อ่านหนังสือชิมไป บ่นไป ที่ผู้ถูกร้องเขียน ทำให้พยานคิดว่าถ้าทำเป็นรายการทีวี คงได้รับความนิยมจากประชาชน ซึ่งจะมีผลให้มีโฆษณาในรายการที่บริษัทจัดทำ โดยพยานเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีความชำนาญด้านอาหารไทย จึงติดต่อให้ ผู้ถูกร้องมาจัดทำรายการ อันเป็นการกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกผู้ถูกร้องเข้าทำรายการชิมไป บ่นไป และเมื่อผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องยังคงรับจ้างจัดทำรายการดังกล่าวต่อไปอีก โดยผู้ถูกร้อง ยังคงต้องกระทำการตามที่บริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด กำหนดไว้ ทั้งเนื้อหาและรูปแบบในการออกรายการ แต่ละครั้ง และผู้ถูกร้องก็รับว่าเป็นผู้รับจ้างจัดทำรายการทั้งสองรายการให้กับบริษัทในขณะที่ยังดำรง ตำแหน่งรัฐมนตรี โดยบริษัทได้รับประโยชน์โดยตรงจากการรับจ้างของผู้ถูกร้อง และจากรายได้ที่ได้รับ จากการที่มีผู้โฆษณาสินค้าในรายการ โดยอาศัยภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือในตัวของผู้ถูกร้อง เป็นสำคัญ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีฐานะเป็นประมุขของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ การครองตนของนายกรัฐมนตรีจึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของผู้นำประเทศ ความเชื่อมั่นของประเทศ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชน การที่ผู้ถูกร้องยังคงรับจ้างจัดทำรายการ ชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่ จึงเป็นการรับจ้าง บริษัทเอกชนที่มุ่งหารายได้ในทางธุรกิจ โดยมีภาพลักษณ์ของประมุขฝ่ายบริหารและผู้นำประเทศติดไปด้วย

อันเป็นการเอื้อประโยชน์ในทางธุรกิจที่อาศัยคุณสมบัติและภาพลักษณ์ของผู้ถูกร้องเป็นตัวยุทธศาสตร์ และเป็นสิ่งดึงดูดให้มีการโฆษณาในรายการดังกล่าว ดังเช่นที่ปรากฏจากการกล่าวนำในรายการชิมไป บ่นไป ตอนเริ่มรายการว่า “ผมสมัคร สุนทรเวช ถ้าท่านชอบผมกรุณาดูรายการผมด้วยนะครับ” การอาศัยภาพลักษณ์ของผู้ถูกร้องในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จัดทำรายการดังกล่าว เป็นการรับจ้างขณะที่เป็นนายกรัฐมนตรี โดยได้รับค่าจ้างจากบริษัท และเป็นการเอื้อประโยชน์ในทางธุรกิจให้กับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ให้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการขายโฆษณาในรายการที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับจ้างจัดทำรายการ โดยได้รับค่าตอบแทนจากบริษัท จึงมีลักษณะเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อีกทั้งข้อเท็จจริงรับฟังได้ต่อไปว่า นายวิศิษฐ์ ลิ้มพะนะ ผู้จัดการทั่วไป ร้านง่วนสุน (๑๕๑๔) ซึ่งเป็นเจ้าของสินค้าพริกไทยตรามือ เป็นผู้สนับสนุนรายการชิมไป บ่นไป เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท โดยในระหว่างการจัดทำรายการ ผู้ถูกร้องเคยโฆษณาสินค้าในรายการ ดังเช่น ในรายการยกโขยง ๖ โมงเช้า ผู้ถูกร้องชูพริกไทยตรามือที่ ๑ แล้วกล่าวว่า ตรามือที่ ๑ ไม่ใช่ตรามือที่ ๓ หรือการใช้ลักษณะเด่นของใบหน้าของผู้ร้องเป็นภาพประกอบการประชาสัมพันธ์ในรายการ อันมีลักษณะเป็นการโฆษณาสินค้าในขณะที่ตนเองยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และหลังจากที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว นายวิศิษฐ์ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และเป็นอนุกรรมการชมรมกอล์ฟ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่งปรากฏตามคำให้การของนายวิศิษฐ์ ต่อศาลรัฐธรรมนูญในชั้นได้สวนเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จึงรับฟังได้ว่า การรับจ้างจัดทำรายการ ชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเช้าของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด และถือเป็นการอาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่หาประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะ และขัดต่อหลักกรรมาภิบาล พฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น จึงเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นลูกจ้างของบุคคล ซึ่งเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ประกอบกับมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ ได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวไว้หลายกรณี คือ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก (๔) สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจ (๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม (๖) มีพระบรมราชโองการ

ให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี (๗) กระทบการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙ และ (๘) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง เป็นบทบังคับเฉพาะตัวของผู้ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และตำแหน่งรัฐมนตรีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ย่อมหมายถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วย โดยบทบัญญัติดังกล่าวมีสภาพบังคับให้ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว และไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้อีกต่อไป เมื่อเกิดกรณีใดกรณีหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘๒ (๑) ถึง (๘) จึงมีผลในทางกฎหมายว่า นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้นั้นไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้อีก เพราะความเป็นรัฐมนตรีของผู้นั้นได้สิ้นสุดลงเฉพาะตัวแล้ว เมื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้กระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งเป็นการกระทำอันต้องห้าม ผู้ถูกร้องจึงต้องพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นการเฉพาะตัว และเนื่องจากมาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) ได้บัญญัติว่า “รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๑๘๒” ประกอบกับมาตรา ๑๘๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติต่อไปว่า คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ดังนั้น เมื่อความเป็นนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัวแล้ว จึงมีผลให้รัฐมนตรีทั้งคณะต้องพ้นจากตำแหน่งตามนัยมาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) ด้วย โดยคณะรัฐมนตรีที่เหลืออยู่นั้น ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๑ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยไว้ จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องกระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และกระทบการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) และเป็นเหตุให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) แต่ด้วยความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัว จึงทำให้เฉพาะรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่เหลืออยู่ยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๑

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของ นายสมักร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดใน บริษัท เฟซมีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าวหรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญแก่การเสริมสร้างจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังที่ได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะในหมวด ๑๓ จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยในมาตรา ๒๗๕ บัญญัติให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ละประเภทเป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น

ผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็่นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี คือผู้ที่เข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อแบ่งปันจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม ต้องทำหน้าที่เพื่อส่วนรวมเพื่อประเทศชาติและต้องถือเอาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งที่สูงสุด ไม่ใช่เพื่อตนเอง ครอบครัว พวกพ้องหรือเพื่อบริษัทที่ดำเนินธุรกิจหากำไร บุคคลดังกล่าวถือเป็นบุคคลสาธารณะที่จะต้องเสียสละ อุทิศตนทำงานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นมาตรฐานอันสูงส่งในทางคุณธรรมและจริยธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมและของอนุชนรุ่นหลังเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะให้ความสำคัญแก่เรื่องจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ก็ยังให้ความสำคัญแก่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในหมวด ๑๒ โดยในตอนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เป็นบทบัญญัติซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ อันเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ และสำหรับนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเมื่อกระทำการอันต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ ในส่วนนี้ก็จะทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

กรณีตามคำร้องของผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ประกอบมาตรา ๒๖๗ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อ....

(๗) การกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗...”

การอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ ในส่วนที่ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ร้องในกรณีนี้ คือ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย

ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยจึงมีว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าวหรือไม่

ทั้งนี้ ขอยกเอาประเด็นการเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ขึ้นมาพิจารณาก่อน

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “ลูกจ้าง” ที่ใช้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ จะต้องตีความทั้งตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ โดยเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรานี้มุ่งหมายให้ผู้ที่ เป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีอุทิศตนเพื่อการทำงานให้แก่ประเทศชาติโดยส่วนรวม มิใช่ไปปฏิบัติงานให้แก่ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน เพราะถ้านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรียังไปทำงานให้แก่ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ หรือทำงานให้กับ

บุคคลอื่นด้วยแล้วก็จะเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งไม่เป็นผลดีแก่ประเทศชาติ

โดยที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นกฎหมายมหาชน มีลักษณะเป็นกฎหมายทั่วไป การตีความคำว่า “ลูกจ้าง” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ จึงต้องตีความอย่างกว้าง เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ตลอดจนความเข้าใจของบุคคลทั่วไป คำว่า “ลูกจ้าง” ในที่นี้จึงมิได้มีความหมายอย่างเช่นในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายแรงงาน หรือกฎหมายภาษีอากร แต่มีความหมายอย่างเช่นที่ระบุในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ คำว่า “ลูกจ้าง” หมายถึง “ผู้รับจ้างทำกรงาน ; ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร” ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน หรือตามสัญญาจ้างทำของตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือผู้ที่รับทำงานให้บุคคลอื่นโดยได้รับค่าตอบแทนก็ถือว่าเป็น “ลูกจ้าง” ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖๗ ทั้งสิ้น

จากการพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบ พยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง และคำเบิกความของพยานบุคคล ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเข้าไปรับหน้าที่เป็นพิธีกรในรายการโทรทัศน์ “ชิมไป บ่นไป” ตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ และรายการ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ ให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทดำเนินธุรกิจมุ่งค้าหากำไร การเป็นพิธีกรดังกล่าวได้ทำเป็นประจำ มิใช่ชั่วคราวหรือเฉพาะกิจ ผู้ถูกร้องเองก็ยอมรับว่าเมื่อดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้วก็ยังทำอยู่ ผู้ถูกร้องได้หยุดทำหน้าที่พิธีกรก็ต่อเมื่อมีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ทั้งนี้ในการทำงานให้กับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด บริษัทดังกล่าวได้จ่ายค่าตอบแทนให้ทุกครั้งที่มาทำหน้าที่พิธีกร ซึ่งจากคำเบิกความของนางดาริกา รุ่งโรจน์ พนักงานบัญชีของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด และหลักฐานการหักภาษี ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด.๓) เรียกว่า ค่าจ้างแสดง แต่ได้เปลี่ยนมาจ่ายเป็น ค่าน้ำมันรถเมื่อมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งถือได้ว่าผู้ถูกร้องได้รับทำงานให้บริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานให้เสมอมา และในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องก็ยอมรับว่าเป็นพิธีกรในรายการดังกล่าวข้างต้นเป็นการรับจ้างแต่อ้างว่าได้เป็นลูกจ้างแต่อย่างใด สำหรับหนังสือของนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณีสกุล กรรมการผู้จัดการ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่มีถึงผู้ถูกร้องเพื่อปรึกษาว่าผู้ถูกร้องจะดำเนินการอย่างไรในการเป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และหนังสือของผู้ถูกร้องตอบหนังสือของนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณีสกุล ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แจ้งว่าผู้ถูกร้อง

จะทำหน้าที่พิทักษ์ให้เปล่า ๆ โดยไม่รับเงินค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถเหมือนอย่างคนอื่น ชัดแย้งกับ พยานหลักฐานอื่น รวมทั้งคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ทำให้เป็นที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการทำหลักฐานย้อนหลังเพื่อปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ค่าตอบแทนของผู้ถูกร้อง รั้งฟังไม่ได้ จึงเห็นว่าการทำหน้าที่พิทักษ์ของผู้ถูกร้องในรายการโทรทัศน์ ทั้งสองดังกล่าวข้างต้นให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เข้าข่ายการเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ และเมื่อดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้วก็ยังทำอยู่ จึงเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗

เมื่อวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่อีก

จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ อันมีผลให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งมั่นหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ได้บัญญัติการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ว่า “... และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย” บทบัญญัติดังกล่าว มุ่งประสงค์ให้มีการตรวจสอบการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะมีบทบังคับเป็นกรณีพิเศษ หากกระทำการดังกล่าวจะมีผลให้ความเป็นนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งบัญญัติว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ประการแรกว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด หรือไม่ จากคำให้การของนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล กรรมการผู้จัดการบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ระบุว่ามีความประสงค์จะเชิญผู้ถูกร้องมาเป็นพินิจ เพราะได้อ่านหนังสือพิมพ์ บ่นไปที่ผู้ถูกร้องเขียน ทำให้คิดว่าถ้าทำเป็นรายการโทรทัศน์คงได้รับความนิยมจากประชาชน

ต่อมาปลายปี ๒๕๔๕ ได้พบผู้ถูกร้องที่บ้านและอธิบายรายละเอียดว่าอยากจะแปลงหนังสือมาเป็นรายการโทรทัศน์ เพื่อสร้างคุณูปการให้เกิดแก่สังคมไทย เพราะเป็นผู้ถูกร้องมีความชำนาญด้านอาหารไทย ผู้ถูกร้องรับข้อเสนอไว้พิจารณา ต่อมาอีกประมาณ ๓ เดือน ผู้ถูกร้องตอบตกลง ประมาณกลางปี ๒๕๔๖ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ได้บรรจุในผังรายการชื่อชิมไป บ่นไป เห็นว่า รายการชิมไป บ่นไปนั้นมีที่มาจากกรณีที่นายสมักรเขียนหนังสือชิมไป บ่นไป แล้วนายศักดิ์ชัยมีความคิดจะทำเป็นรายการโทรทัศน์จึงมีการตกลงกับผู้ถูกร้องเพื่อทำรายการโทรทัศน์ ชื่อรายการใช้ชื่อเดียวกันคือชิมไป บ่นไป นอกจากนี้สัญลักษณ์ของรายการมีการนำรูปใบหน้าของผู้ถูกร้องมีรูปจมูกชมพูโดยเขียนชื่อผู้ถูกร้องลงโฆษณาเป็นรูปการ์ตูน ที่มีผลในการจดจำของผู้ชมโดยทั่วไป และรูปดังกล่าวจะปรากฏในรายการเป็นระยะ ๆ การที่ผู้ถูกร้องตกลงกับนายศักดิ์ชัยในการจัดทำรายการดังกล่าวโดยใช้ชื่อเสียงของผู้ถูกร้องและผลงานจากการเขียนหนังสือชิมไป บ่นไป รูปของผู้ถูกร้องเป็นสัญลักษณ์ของรายการ และให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินรายการ โดยที่ผู้ถูกร้องเป็นเพียงพิธีกร ไม่รับเงินค่าตอบแทนหากรับก็เป็นเพียงค่าซื้ออาหารหรือค่าน้ำมันรถตามที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ไม่น่าจะเป็นไปได้เพราะชื่อรายการ สัญลักษณ์ และผู้ดำเนินรายการเป็นของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น นายศักดิ์ชัยเพียงแต่ติดต่อสถานีโทรทัศน์และติดต่อหาโฆษณาแล้วได้รับผลประโยชน์แต่เพียงผู้เดียวโดยผู้ถูกร้องแทบจะไม่ได้รับอะไรเลย สำหรับการเขียนหนังสือชิมไป บ่นไป ผู้ถูกร้องเองได้รับเงินค่าลิขสิทธิ์หนังสือจากบริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ตามเอกสารหมายเลข ศ ๑ ลำดับที่ ๗๐๕ ถึง ๗๑๔ เป็นค่าที่บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด พิมพ์หนังสือของผู้ถูกร้องขาย เป็นเงินจำนวนครั้งละหลายหมื่นบาท แต่รายการโทรทัศน์ชิมไป บ่นไป ผู้ถูกร้องกลับไม่ได้รับค่าลิขสิทธิ์หรือผลประโยชน์อันใดเลยตามคำเบิกความของนายศักดิ์ชัย ซึ่งแตกต่างจากการเขียนหนังสือ เหตุผลใดที่ผู้ถูกร้องไม่เรียกค่าลิขสิทธิ์ แต่กลับปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้รับเงินค่าตอบแทนจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นเงินหนึ่งแสนกว่าบาทเกือบทุกเดือนตามรายการเสียภาษีใบแนบ ภ.ง.ด. ๓ ของปี ๒๕๕๐ เหตุที่ผู้ถูกร้องตกลงกับนายศักดิ์ชัยในนามของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด และกระทำการดังกล่าวดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว เห็นว่าเป็นการตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้จากกิจการที่ทำนั้น จึงเป็นหุ้นส่วนกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๒ การเข้ากันเป็นหุ้นส่วนสามัญนั้นเมื่อได้มีการตกลงกันในสาระสำคัญของสัญญาแล้ว ห้างหุ้นส่วนก็เกิดขึ้นทันทีโดยไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือและไม่มีแบบเมื่อรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนกับนายศักดิ์ชัยและบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งได้ดำเนินกิจการ

มาโดยตลอดตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ในปี ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องก็ยังได้รับผลประโยชน์ทุกเดือนมากบ้างน้อยบ้าง ทั้งนี้ น่าจะขึ้นลงตามผลประกอบการว่ามีรายได้มาก ได้รับผลประโยชน์มาก มีรายได้น้อยได้รับผลประโยชน์น้อย จนกระทั่งผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องก็รับว่าได้เป็นผู้ดำเนินรายการให้กับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด มิได้หยุดและมิได้มีการบอกเลิกข้อตกลงตามที่ดำเนินการมาโดยตลอด รวมทั้งมิได้มีการกระทำใด อันแสดงให้เห็นว่าได้มีการบอกเลิกการเป็นหุ้นส่วนกับนายศักดิ์ชัย และบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด คงเลิกดำเนินรายการชิมไป บ่นไป เมื่อผู้ร้องที่ ๑ ได้ร้องเรียนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบการกระทำของผู้ถูกร้องในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๑ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นหุ้นส่วนสามัญกับนายศักดิ์ชัย และบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ เมื่อรับฟังได้ดังกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่าผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่

วินิจฉัยว่า ความเป็นนายกรัฐมนตรีของนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ถูกร้อง ถิ่นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗

นายบุรีชัย มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมักร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้เป็นที่ยุติว่า เดิม บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ มีนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล เป็นกรรมการผู้จัดการบริษัท บริษัทนี้มีวัตถุประสงค์ทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า รับจ้างถ่ายภาพยนตร์โฆษณา ปรากฏตามหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท เมื่อบริษัทเริ่มจัดรายการออกโทรทัศน์ครั้งแรกมีนายพิชัย วาสนาส่ง เป็นพิธีกร และบริษัทดำเนินธุรกิจของบริษัทตลอดมาจนกระทั่งเมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๑ นายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล สนใจที่จะนำรายการทำอาหารในหนังสือพิมพ์ บ่นไปของผู้ถูกร้องมาทำเป็นรายการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ นายศักดิ์ชัย ได้เข้าติดต่อเพื่อขออนำรายการทำอาหารจากหนังสือพิมพ์ บ่นไป ผู้ถูกร้องตกลงยินดีให้รายการทำอาหารในหนังสือดังกล่าวออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ได้โดยครั้งแรกได้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี เมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีผู้ถูกร้องเป็นพิธีกร และนำรายการทำอาหารในรายการดังกล่าวและบริษัทได้ดำเนินรายการนี้ตลอดมาจนกระทั่งประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครก็หยุดทำหน้าที่เป็นพิธีกรในรายการนี้ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แต่การออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ของรายการนี้บริษัทยังคงดำเนินการต่อไป โดยมีบุคคลอื่นมาเป็นพิธีกรแทนผู้ถูกร้อง ต่อมาการจัดทำรายการพิมพ์ บ่นไป

ต้องยุติรายการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี เนื่องจากมีการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ มีการปิดสถานีโทรทัศน์ไอทีวีและได้เปลี่ยนแปลงเป็นทีวีสาธารณะ ไม่มีการโฆษณา บริษัท จึงจัดทำรายการชิมไป บ่นไป ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ แทนและบริษัทได้จัดทำรายการ ยกโขยง ๖ โมงเช้าเพิ่มขึ้นอีกโดยออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นมา โดยผู้ถูกร้องเป็นพริศกรให้กับรายการทั้งสองนี้ ซึ่งขณะนั้นผู้ถูกร้องยังไม่ได้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองและได้ออกอากาศรายการทั้งสองนี้ตลอดมา จนกระทั่งผู้ถูกร้องได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้ง และเข้ารับหน้าที่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังทำหน้าที่ เป็นพริศกรในรายการทั้งสองตลอดมาจนกระทั่งมีการร้องเรียนผู้ถูกร้องว่ากระทำผิดต่อบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องจึงยุติการทำหน้าที่เป็นพริศกรในรายการดังกล่าวเมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

สำหรับคำตอบแทนในการเป็นพริศกรดังกล่าวนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังได้จากคำให้การของนางดาริกา รุ่งโรจน์ พนักงานบัญชีบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ว่าบริษัทจะมีการจ่ายเงินค่าจ้างพริศกรให้แก่ผู้ถูกร้อง ครั้งละประมาณหนึ่งแสนบาท โดยจ่ายต่อครั้งที่มาทำรายการและตามคำให้การของผู้ถูกร้องในการไต่สวนของ ศาลรัฐธรรมนูญตอบคำถามของผู้ร้องที่ ๑ ว่าก่อนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี บริษัทจะให้คำตอบแทน ครั้งละแสนกว่าบาท ประกอบกับหลักฐานในการหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามพยานเอกสารที่กรมสรรพากร ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏหลักฐานว่า บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด มีการยื่นแบบรายการภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด. ๑) ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เดือนมกราคมและเดือนมีนาคม และปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เดือนเมษายน เดือนพฤษภาคม และเดือนตุลาคม ได้หักภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับคำตอบแทนพริศกรให้แก่ผู้ถูกร้องในแต่ละเดือน มีคำตอบแทนพริศกรจำนวนเกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับคำตอบแทนการเป็นพริศกร ภายหลังผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วนั้น พิจารณาจากหนังสือของนายศักดิ์ชัย มีถึงผู้ถูกร้องลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ปรีक्षाว่าผู้ถูกร้องจะดำเนินการอย่างไรในการเป็นพริศกรรับเชิญในรายการชิมไป บ่นไป และหนังสือของผู้ถูกร้องถึงนายศักดิ์ชัย ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แจ้งว่าผู้ถูกร้องจะทำให้เปล่าๆ โดยไม่รับเงินคำตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถเหมือนอย่างเคยนั้น ผู้ถูกร้องไม่เคยแสดงหนังสือทั้งสองฉบับนี้ มาก่อนจะถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกให้ชี้แจงโดยผู้ถูกร้องชี้แจง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม

๒๕๕๑ และยังคงยืนยันเสมือนว่าก่อนเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทน เป็นเพียงค่าน้ำมันรถเท่านั้น ซึ่งขัดแย้งกับคำเบิกความของนางดาริกา และหลักฐานทางภาษีอากร ดังกล่าวข้างต้นที่ว่าก่อนหน้านั้นผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนการเป็นพิธีกรไม่ใช่ค่าน้ำมันรถอันเป็นข้อพิรุธ ต่อแสดงว่าเป็นการทำหลักฐานย้อนหลังเพื่อปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าตอบแทนของผู้ถูกร้อง พยานหลักฐานทั้งหมดมีน้ำหนักให้รับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องทำหน้าที่พิธีกรทั้งสองรายการหลังจากเข้าดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีแล้ว โดยผู้ถูกร้องยังคงได้รับค่าตอบแทนที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินจากบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด

ประเด็นต้องวินิจฉัยมีว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัท ที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็น กรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๔) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๕๘ หรือมาตรา ๑๕๙

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๔

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๘๓

(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙

(๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ บัญญัติว่า “ให้นำ บทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่ง หรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด ก็มิได้ด้วย”

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ อยู่ในหมวดว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในส่วนที่ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ นี้ มุ่งเน้นห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อันได้แก่นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกันหลักการตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นหลักการสำคัญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ โดยบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ ในหมวดว่าด้วยอำนาจบริหาร มาตรา ๑๔๓ บัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะกระทำการใด ๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนกระทำตามที่บัญญัติในมาตรา ๘๐ มิได้ และนอกจากนั้นรัฐมนตรีจะเป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร ก็มิได้ด้วย” รัฐธรรมนูญฉบับต่อมา คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ยังคงหลักการสำคัญนี้ ในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวทุกฉบับ หรือแม้แต่รัฐธรรมนูญของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเยอรมนี รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ค.ศ. ๑๙๔๙ ก็มีบทบัญญัติห้ามมิให้ ประธานาธิบดีสหพันธ์ นายกรัฐมนตรีสหพันธ์ และรัฐมนตรีสหพันธ์ ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีเงินเดือน หรือทำการค้าหรือประกอบวิชาชีพหรือเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารหรือเป็นกรรมการบริหารของกิจการ ที่ประกอบการเพื่อค้ากำไรมิได้

หลักการของบทบัญญัติดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ เพื่อมิให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินใช้อำนาจหน้าที่หรืออิทธิพล เพื่อให้เกิดประโยชน์ แก่ตนเองหรือพวกพ้องอันจะทำให้เกิดผลประโยชน์ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง และเพื่อมิให้นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีสามารถใช้อำนาจรัฐถือเอาประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารที่ได้ในการปฏิบัติหน้าที่มาเป็นประโยชน์ ต่อธุรกิจที่ตนเองเข้าไปดำรงตำแหน่งหรือเป็นลูกจ้าง อันจะเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำที่เป็นการขัดกัน แห่งผลประโยชน์ด้วย การเข้าดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน บริษัท ของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีในความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ จึงมิใช่เฉพาะแต่การเข้ารับตำแหน่งหน้าที่

ในบริษัทโดยตรงเท่านั้น หากแต่รวมถึงการเข้าไปกระทำการใด ๆ ในลักษณะเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้องก็มิอาจกระทำเช่นนั้นได้และย่อมเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวแล้ว โดยเฉพาะบทบัญญัติในมาตรานี้เป็นบทบัญญัติ ที่เป็นข้อห้ามมิให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกระทำการฝ่าฝืนและมุ่งเน้นที่จะมิให้ผู้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีใช้อำนาจในตำแหน่งเข้าแสวงหาผลประโยชน์ใด ๆ ในบริษัทเอกชน โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นเป็นบุคคลสาธารณะที่พึงปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นแบบอย่างที่เป็นมาตรฐานทางสังคม แต่พฤติการณ์ที่ผู้ถูกร้องร่วมจัดทำรายการชิมไป บ่นไป และรายการยกโขยง ๖ โมงเข้ากับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด โดยร่วมกันดำเนินการตั้งแต่วันที่ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา เว้นแต่ในช่วงที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นการร่วมกันกระทำการตามวัตถุประสงค์ของบริษัท ทำให้บริษัทได้รับผลกำไรจากการประกอบกิจการ และผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนอันเกิดจากกิจการที่ทำนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าตอบแทนที่ผู้ถูกร้อง ได้รับจะมีอัตราที่สูงกว่าค่าตอบแทนที่บริษัทจ่ายให้กับพิธีกรทั่ว ๆ ไป โดยผู้ถูกร้องกระทำการเช่นว่านี้ มาตั้งแต่ยังมีได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรมของผู้ถูกร้องที่จะดำเนินกิจการร่วมกับ บริษัทเช่นนั้นได้ แต่เมื่อผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและยังคงรับเป็นพิธีกรในรายการทั้งสอง ให้แก่บริษัทตลอดมาจนกระทั่งมาหยุดเป็นพิธีกรเมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อมี ผู้ร้องเรียนว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการต้องห้ามมิให้นายกรัฐมนตรีกระทำการได้เพราะเป็นการขัดต่อ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ผู้ถูกร้องจึงยุติบทบาทการทำหน้าที่พิธีกรดังกล่าว จึงเห็นว่าการเป็น พิธีกรดังกล่าวให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ของผู้ถูกร้อง มิใช่เป็นเพียงพิธีกรธรรมดาเท่านั้น แต่การดำเนินการของผู้ถูกร้องทำให้บริษัทได้รับผลกำไรจากการประกอบกิจการและผู้ถูกร้องได้รับ ค่าตอบแทนอันเกิดจากกิจการที่ทำนั้น อันมีลักษณะเป็นการตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกันด้วย ประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แก่กิจการที่ทำนั้นในลักษณะเป็นหุ้นส่วนร่วมกัน ซึ่งเมื่อผู้ถูกร้อง กระทำการดังกล่าวในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน อาจก่อให้เกิดผลประโยชน์ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนรวม กับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของผู้ถูกร้องให้กับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อันเป็น ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมุ่งคุ้มครองมิให้มีการขัดกัน แห่งผลประโยชน์ จึงถือได้ว่าการทำหน้าที่ของผู้ถูกร้องในฐานะเป็นพิธีกรเป็นการดำรงตำแหน่งใด ๆ

ในบริษัทตามนัยของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ในเมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ เป็นเรื่องของการห้ามมิให้กระทำการดังกล่าว ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี มิใช่เป็นเรื่องของความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นพิธีกรว่าสมควรกระทำได้หรือไม่ แต่อย่างไร เมื่อผู้ถูกร้องกระทำการขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง จึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ดังกล่าวด้วย

เมื่อเห็นว่าผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรในรายการดังกล่าวให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นการดำรง ตำแหน่งใด ๆ ในบริษัทที่ประกอบธุรกิจโดยมุ่งหวังผลกำไรอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญแล้ว คดีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ด้วยหรือไม่แต่ประการใด

อาศัยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมาดังกล่าว จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ประกอบมาตรา ๒๖๗ และเมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ จึงเป็นเหตุให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) แต่เนื่องจากความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เป็นผลให้รัฐมนตรี ในคณะรัฐมนตรีที่เหลือจึงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ จะเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๑

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายวสันต์ ตรี้อยพิสุทธิ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมักร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบ มาตรา ๒๖๓ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าวหรือไม่

ความเห็น

มีปัญหาข้อแรกตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ในเรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑ ว่าหลังจากผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว มีการถ่ายทำเทปโทรทัศน์รายการ “ชิมไป บ่นไป” หรือไม่ โดยผู้ถูกร้องอ้างว่า การที่มีรายการดังกล่าวออกเผยแพร่หลังจากที่ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งเป็นการถ่ายทำไว้ก่อน ในข้อนี้เห็นว่า ตามคำให้การของ นายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล กรรมการผู้จัดการบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ผู้จัดทำรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ที่ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ว่า เมื่อผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว มีการถ่ายทำรายการชิมไป บ่นไปครั้งเดียว และนำไปออกอากาศ ๒-๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องเองก็เคยกล่าวไว้ในรายการ “สนทนาประสาสมักร” ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ว่า “ตอนเป็นนายกก็ยังไม่” สอดคล้องกับข่าวที่ปรากฏจากหนังสือพิมพ์และสำนักข่าวต่าง ๆ ตรงกันว่า ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ อันเป็นเวลาภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว มีการถ่ายทำรายการชิมไป บ่นไป ที่บ้านของผู้ถูกร้องเอง ตั้งแต่เวลา ๕.๐๐ นาฬิกา ในชั้นพิจารณาผู้ถูกร้องเบิกความรับว่าหลังรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว มีการถ่ายทำรายการทั้งสองดังกล่าวอีก ๒-๓ ครั้ง นายศักดิ์ชัย พยานของผู้ถูกร้องเองก็ยอมรับเช่นกัน

และรับด้วยว่า เริ่มในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ จริง จึงรับฟังได้ว่า แม้หลังจากที่ผู้ถูกร้องรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ผู้ถูกร้องยังคงทำหน้าที่เป็นพิธีกรรายการโทรทัศน์ให้แก่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อยู่ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต่อไปมีว่า การที่ผู้ถูกร้องทำหน้าที่พิธีกรในรายการชิมไป บ่นไป ภายหลังจากเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วนั้น ผู้ถูกร้องได้รับค่าตอบแทนจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่ เห็นว่า ตามคำเบิกความของนางคาริกา รุ่งโรจน์ พนักงานบัญชีของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้ความว่า ระหว่างปี ๒๕๔๓ ถึงปี ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้รับเงินจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นค่าจ้างแสดงตลอดมา โดยมีการหักภาษี ณ ที่จ่ายส่งให้กรมสรรพากรทุกครั้งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ผู้ถูกร้องในหนังสือสกุลไทย ฉบับประจำวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ ที่ผู้ถูกร้องให้สัมภาษณ์ว่าผู้ถูกร้องมีรายได้จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นเงินเดือน เดือนละ ๘๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ถูกร้องเบิกความอ้างว่าเป็นค่าจ้างสำหรับการบันทึกเทปคราวเดียวใช้ออกอากาศได้ ๔ สัปดาห์ และสำเนา ภ.ง.ด. ๕๐ ของผู้ถูกร้องกับสำเนา ภ.ง.ด. ๓ ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด แสดงว่าในปีภาษี ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องมีรายได้จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นเงิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ถูกร้องเองก็เคยกล่าวในรายการ “สนทนาประวัติศาสตร์” ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ว่า “..เพราะว่าได้ถามนักกฎหมายชั้นยอดเลยถามว่าตกลงเป็นอย่างไรร ผมเป็นลูกจ้างบริษัทนี้ใหม่ เขาบอกว่า คุณทำทีหนึ่ง เขาก็ให้ค่าน้ำมันรถ ให้ค่าอะไรตอบแทนเป็นคราวๆ ไป ไม่ทำก็ไม่ได้ใช่ไหม บอกถูกต้อง...” แสดงว่าผู้ถูกร้องยังคงรับค่าตอบแทนอยู่ ผู้ถูกร้องมิได้ปฏิเสธในรายการดังกล่าวเลยว่าเป็นการทำให้เปล่า กลับยอมรับด้วยว่าได้ทั้งค่าน้ำมันรถและค่าตอบแทนอย่างอื่น เชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องยังคงได้รับค่าตอบแทนจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ตามปกติ เพียงแต่หลีกเลี่ยงหลักฐานการรับและจ่ายเงินจากค่าจ้างแสดงไปเป็นค่าน้ำมันรถซึ่งไม่ต้องมีหลักฐานในการลงบัญชีเท่านั้น สำหรับหนังสือของนายศักดิ์ชัยมีถึงผู้ถูกร้องลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ปรึกษาว่าผู้ถูกร้องจะดำเนินการอย่างไรในการเป็นพิธีกรรับเชิญในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และหนังสือของผู้ถูกร้องมีถึงนายศักดิ์ชัยลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แจ้งว่าผู้ถูกร้องจะทำให้เปล่าๆ โดยไม่รับเงินค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถเหมือนอย่างเคยนั้น ผู้ถูกร้องไม่เคยแสดงหนังสือทั้งสองฉบับนี้มาก่อนจะถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกให้ชี้แจง โดยผู้ถูกร้องชี้แจงเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และยังคงยืนยันเสมือนว่า

ก่อนเดือนธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้ค่าตอบแทนเป็นเพียงค่าน้ำมันรถเท่านั้น ซึ่งขัดแย้งกับคำเบิกความของนางดาริกา และหลักฐานทางภาษีอากรดังกล่าวข้างต้นที่ว่าก่อนหน้านั้นผู้ถูกร้องได้รับค่าจ้างแสดงไม่ใช่ค่าน้ำมันรถ อันเป็นข้อพิรุธ ส่อแสดงว่าเป็นการทำหลักฐานย้อนหลังเพื่อปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าตอบแทนของผู้ถูกร้อง ทั้งผู้ถูกร้องเองเบิกความว่าผู้ถูกร้องไม่ได้รับค่าน้ำมันรถและค่าใช้จ่ายน่าจะเป็นการนำเงินไปให้คนขับรถมากกว่า ก็ขัดแย้งกับคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ จึงรับฟังเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ พยานหลักฐานทั้งหมดมีน้ำหนักให้รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทำหน้าที่พิธิกรในรายการชิมไป บ่นไป หลังจากเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วโดยได้ค่าตอบแทนจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด โดยเริ่มกระทำการดังกล่าวครั้งแรกในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ตามที่นายศักดิ์ชัยเบิกความ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต่อไปมีว่า การกระทำของผู้ถูกร้องจะถือว่าเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่ โดยผู้ถูกร้องยกข้อต่อสู้คำว่า “ลูกจ้าง” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายแรงงานว่า “ลูกจ้าง” หมายความว่าถึงเฉพาะแต่สัญญาจ้างแรงงาน ได้รับค่าจ้างตามกำหนดเวลา เป็นรายวัน รายเดือน หรือเป็นรายปีเท่านั้น กรณีของผู้ถูกร้องเป็นเรื่อง “ผู้รับจ้าง” ตามสัญญาจ้างทำของ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การแปลความหมายของกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชนย่อมมีหลักเกณฑ์แตกต่างกัน โดยต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์แห่งกฎหมายนั้น ๆ เป็นสำคัญ ศาลฎีกาก็เคยวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๗/๒๕๐๑ (ประชุมใหญ่) คดีระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ โจทก์ นายฮั่วเซียงหรือฮวดเซียง แซ่เตีย กับพวก จำเลยว่า การลักกระแสไฟฟ้าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ โดยหากศาลฎีกาเอาหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนของคำว่า “ทรัพย์” มาวินิจฉัยแล้ว ย่อมลงโทษจำเลยในคดีนี้ไม่ได้ เพราะคำว่า “ทรัพย์” หมายความว่าวัตถุมีรูปร่าง เท่านั้น ซึ่งไม่ได้รวมถึงพลังงานต่าง ๆ ดังเช่นกระแสไฟฟ้ด้วย เห็นได้ว่าหากศาลฎีกาพิพากษายกฟ้อง ก็จะเกิดการลักกระแสไฟฟ้าขึ้นอีกมากเพราะไม่เป็นความผิดทางอาญา สำหรับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ที่ว่า นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็นลูกจ้างของบุคคลใดมิได้นั้น มีเจตนารมณ์ที่จะมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทำงานให้แก่บุคคลใด โดยได้รับค่าตอบแทน เพราะจะมีลักษณะเป็นการเข้าร่วมมีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจของเอกชน อันอาจก่อให้เกิดการใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ธุรกิจที่ตนมีส่วนได้เสีย คำว่า “ลูกจ้าง” ตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงมีความหมายว่าเป็นผู้ทำงานให้แก่ผู้อื่น โดยได้รับค่าตอบแทน โดยไม่จำกัดว่า

ค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นจะเข้าลักษณะของค่าจ้างหรือสินจ้าง จะนำความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” อันเป็นคู่สัญญาจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายแรงงานซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกันมาใช้บังคับตามข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องหาได้ไม่ มิฉะนั้นผู้เป็นลูกจ้าง รับค่าจ้างเป็นรายเดือน ในลักษณะสัญญาจ้างแรงงาน เมื่อได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ก็สามารถทำงานต่อไปได้ โดยเปลี่ยนค่าตอบแทนจากค่าจ้างรายเดือนมาเป็นสินจ้างตามการทำงานที่ทำ เช่น แพทย์ก็เปลี่ยนจากเงินเดือนมาเป็นค่ารักษาตามจำนวนคนไข้ ที่ปรึกษากฎหมายก็เปลี่ยนจากเงินเดือนมาเป็นค่าปรึกษาหรือค่าทำความเห็นเป็นรายครั้ง ซึ่งก็ยังคงมีความผูกพันในเชิงผลประโยชน์กันอยู่ ระหว่างเจ้าของกิจการกับผู้ทำงาน เห็นได้ชัดเจนว่ากฎหมายย่อมไม่มีเจตนารมณ์ให้หาช่องทาง หลีกเลียงบทบังคับกันได้โดยง่ายเช่นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ อยู่ในหมวดที่ ๑๒ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะห้ามมิให้ผู้เป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเข้าไปทำกรงานให้บุคคลใด โดยรับค่าตอบแทนอันจะทำให้เกิดการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลนั้นได้ เพราะมีส่วนได้เสีย ร่วมอยู่ในกิจการของบุคคลนั้น การที่ผู้ถูกร้องยังคงทำหน้าที่พิชิตกรในรายการโทรทัศน์ “ชิมไป บ่นไป” และ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด โดยได้รับค่าตอบแทนภายหลังที่เข้ารับตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีแล้ว จึงอยู่ในฐานะลูกจ้างของบริษัทดังกล่าวตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกัน เมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้ว ย่อมไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัทดังกล่าวหรือไม่ เพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ อันเป็นผลให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓)

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมักร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๓ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งแสวงหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายสมักร สุนทรเวช ผู้ถูกร้อง เข้าไปทำหน้าที่เป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ชกโขยง ๖ โมงเช้า” ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นการดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือไม่ โดยศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาเพื่อทำการไต่สวนในกรณีดังกล่าว พร้อมทั้งพิจารณาจากพยานเอกสารที่ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏว่า ภายหลังจากที่ผู้ถูกร้อง ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีการทำรายการดังกล่าวต่อเนื่องอีกหลายครั้ง ซึ่งการทำรายการดังกล่าวได้กระทำในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้ทำสัญญาเช่าเวลากับสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ ตามสัญญาที่ ๒๐๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อออกอากาศรายการ “ชิมไป บ่นไป” โดยมีผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรดำเนินรายการออกอากาศในวันเสาร์ เวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา - ๑๗.๐๐ นาฬิกา

ก่อนการแสดงผู้ถูกร้องจะเป็นผู้ถือภัตตาคารและกำหนดสถานที่ในการแสดงเองเป็นส่วนใหญ่ โดยในตอนต้นรายการจะปรากฏเสียงของผู้ถูกร้องว่า “ผมสมักร สุนทรเวช ถ้าท่านชอบผม กรุณาวิจารณ์ผมด้วยนะครับ” ขณะดำเนินรายการมีรูปใบหน้าผู้ถูกร้อง และรูปจุกหมกมุ่นเป็นรูปการ์ตูนเขียนชื่อสมักร สุนทรเวช เป็นสัญลักษณ์ประจำรายการ ระหว่างรายการจะมีช่วงโฆษณาสินค้า

ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรายการนี้กำหนดออกอากาศทุกวันเสาร์ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึงวันเสาร์ที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้ถูกร้องอ้างว่าก่อนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินค่าน้ำมันรถยนต์ เมื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วทำให้เปล่าไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ แต่ปรากฏหลักฐานในแบบ ภ.ง.ด. ๓ ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ว่าบริษัทได้จ่ายเงินเป็นค่าจ้างแสดงให้ผู้ถูกร้องในเดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๒๕๒,๖๓๑.๕๘ บาท เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๒๕๒,๖๓๑.๕๘ บาท เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๒๕๔,๗๓๖.๘๔ บาท ซึ่งสอดคล้องกับหลักฐานแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ถูกร้องประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ศ. ๒๕๔๖, พ.ศ. ๒๕๔๗ และ พ.ศ. ๒๕๔๘ ระบุว่ามิเงินได้จากการแสดง ตามมาตรา ๔๐ (๘) จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ส่วนแบบแสดงรายการภาษีประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๐ ระบุว่ามิรายได้จากการแสดงโดยไม่แนบหลักฐานการหักภาษี ณ ที่จ่าย แต่เมื่อพิจารณาประกอบกับ แบบ ภ.ง.ด.๓ ของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องมิเงินได้จากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ส่วนรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ มีการแบ่งรายได้ จากค่าโฆษณาระหว่างบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด กับบริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์ช่อง ๓ โดยการแบ่งนาที่โฆษณากัน เฉพาะส่วนแบ่งรายได้ค่าโฆษณาของ สถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ประจำเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นเงิน ๑,๖๖๐,๐๐๐ บาท แต่ประจำเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ (ภายหลังจากผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) สูงขึ้น เป็นเงิน ๖,๔๔๘,๕๘๘.๑๓ บาท

เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเฉพาะตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นผู้มีอำนาจอิทธิพลอยู่ในตัวตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่ง รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๒ ส่วนที่ ๒ จึงบัญญัติห้ามผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำการอันถือว่าเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ไว้ในมาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ และใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยโปร่งใสและสุจริต เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันอาจเกิดความเสียหายแก่รัฐ และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่อาจทำให้ผู้ประกอบธุรกิจคนอื่น เสียโอกาสในการประกอบธุรกิจในระบบการแข่งขันที่เท่าเทียมและเป็นธรรม และเกิดการได้หรือเสียประโยชน์

ต่อฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ผลประโยชน์ขัดกัน” ก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรม เฉพาะบทบัญญัติในมาตรา ๒๖๗ จึงมีความหมายอย่างกว้าง การดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือการเป็นลูกจ้างของบุคคลใด จึงต้องพิจารณาพฤติการณ์ การกระทำและผลกระทบ เทียบกับกฎหมายทั่วไปที่วิญญูชนพึงเข้าใจ ดังนี้

ขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ดำรงตำแหน่งในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทดำเนินธุรกิจที่มุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือไม่ เห็นว่า บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินธุรกิจรับจ้างโฆษณาในรูปแบบต่าง ๆ มุ่งหาผลกำไรและรายได้มาแบ่งปันกัน รายการโทรทัศน์ “ชิมไป บ่นไป” เกิดจากหนังสือที่ผู้ถูกร้องเขียนขึ้น เมื่อผู้ถูกร้องร่วมกับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จัดทำเป็นรายการแสดงเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี และต่อมาเมื่อสถานีโทรทัศน์ไอทีวีถูกยุบ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้ทำรายการนี้ต่อที่สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ มีเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับหนังสือที่ผู้ถูกร้องเขียนขึ้น ในตอนต้นรายการมีคำประกาศด้วยเสียงของผู้ถูกร้องว่า “ผมสมัคร สุนทรเวช ถ้าท่านชอบผมกรุณาดูรายการผมด้วยนะครับ” ทั้งมีรูปใบหน้าและจมูกขมพู่เป็นการดูประกอบชื่อของผู้ถูกร้องเป็นสัญลักษณ์ประจำรายการ การจัดหาวัตถุดิบในการแสดง และจัดหาสถานที่ถ่ายทำ ผู้ถูกร้องเป็นผู้สั่งการทั้งหมด ส่วนรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ผู้ถูกร้องก็เป็นผู้กำหนดและสั่งการเองเช่นเดียวกัน รายการทั้งสองรายการนี้เป็นการแสดงประจำต่อเนื่องตามผังรายการของสถานีโทรทัศน์ ผู้ถูกร้องจึงไม่ใช่เป็นเพียงพิธีกรรับเชิญ แสดงการทำอาหาร อย่างผู้รับเชิญทั่วไป ทั้งรายการที่ผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรทั้งสองรายการนี้ ทำรายได้จากค่าโฆษณาให้กับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด เป็นรายได้หลัก ผู้ถูกร้องได้รับส่วนแบ่งเป็นเงินจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด อย่างต่อเนื่องครั้งละกว่าหนึ่งแสนบาท ไม่ใช่ค่าน้ำมั้นรถยนต์ครั้งละ ๕,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ บาท ดังที่ผู้ถูกร้องและบริษัทกล่าวอ้าง แม้บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จะเรียกเงินจำนวนนี้ว่าค่าจ้างแสดง ส่วนผู้ถูกร้องเรียกเงินค่าแสดง ตามประมวลรัษฎากร ตามมาตรา ๔๐ (๘) หรือจะเรียกอย่างไรก็ตาม เงินจำนวนนี้ คือเงินรายได้จากการดำเนินธุรกิจที่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ร่วมกับผู้ถูกร้องหารรายได้ จากค่าโฆษณา จากรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” มาแบ่งปันกัน ลักษณะที่ผู้ถูกร้องเข้าไปผูกพันกับรายการทั้งสองดังกล่าว คนทั่วไปเข้าใจกันว่า รายการทั้งสองรายการนี้เป็นของผู้ถูกร้อง จึงเห็นได้ว่าสถานะของผู้ถูกร้องในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทฯ ในฐานะพนักงานผู้ทำหน้าที่พิธีกร แม้จะไม่ปรากฏอยู่

ในโครงสร้างการบริหารองค์กรของบริษัทก็ตาม แต่การเรียกผู้ถูกร้องว่าพิธีกรก็มีสถานะเช่นเดียวกับศิลปินนักร้องหรือนักแสดง ในบริษัทค่ายเพลงหรือบริษัทสร้างภาพยนตร์ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เรียกชื่อแตกต่างกันไป แต่ก็ยังเป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติในบริษัท ต้องรักษาผลประโยชน์ของบริษัท

จึงถือว่าผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่ง “พิธีกร” ในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ อีกประการหนึ่ง การดำรงตำแหน่งพิธีกรของผู้ถูกร้องดำเนินรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” เมื่อพิจารณาจากรายได้ส่วนแบ่งค่าโฆษณาในรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เทียบกับส่วนแบ่งค่าโฆษณา ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว รายได้จากค่าโฆษณาเพิ่มขึ้นถึง ๔ เท่า ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการประเภทเดียวกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการยินยอมให้บริษัท ฯ ใช้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปแสวงหาผลประโยชน์ และเมื่อพิจารณาสัญญาเลขที่ ๒๐๘/๒๕๕๑ บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ได้เช่าเวลา ระหว่างเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา - ๑๗.๐๐ นาฬิกา ของทุกวันเสาร์ ซึ่งถือว่าเป็นเวลาที่มียอดราคาสูงที่สุด เพราะเป็นเวลาที่มียุทธศาสตร์มาก การอ้างสถานะของผู้ถูกร้องซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นพิธีกรรายการ “ชิมไป บ่นไป” ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นรายการของผู้ถูกร้อง ระบุไว้ในสัญญาเช่าเวลา ระหว่างบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด กับสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการของกองทัพบก อันเป็นหน่วยงานภายใต้บังคับบัญชาของผู้ถูกร้อง ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอีกตำแหน่งหนึ่งเป็นการใช้สถานะของตนเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ ซึ่งข้าราชการการเมืองพึงต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้สถานะการเป็นนายกรัฐมนตรีแสวงหาผลประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น อันเป็นการละเมิดมาตรฐานจริยธรรมของข้าราชการการเมือง เป็นการกระทำที่ถือเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์อันต้องห้ามตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ด้วย

ขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กระทำการอันเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด หรือไม่ เห็นว่าความเป็นลูกจ้างตามความหมายในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ มิได้มีความหมายอย่างแคบตามพระราชบัญญัติเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ เพราะกฎหมายเหล่านี้มุ่งคุ้มครองผู้ใช้แรงงาน และบังคับนายจ้าง

ให้ต้องรับภาระจ่ายเงินสมทบ และเงินช่วยเหลืออื่น ๆ เป็นการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขระหว่างนายจ้าง ผู้ลงทุนกับลูกจ้างผู้ใช้แรงงาน คำว่า “ลูกจ้าง” ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ มุ่งหมายเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรีนอกเหนือผู้ใช้แรงงาน จึงมีความหมายอย่างกว้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๕ การจ้างแรงงาน มาตรา ๕๘๗ การจ้างทำของ คือ บุคคลคนหนึ่งรับทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง โดยรับค่าตอบแทนการทำงานเป็นสินจ้างหรือค่าจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้ และไม่จำเป็นต้องทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือ ส่วนการทำงานนั้นพิจารณาว่าเป็นการทำงานลักษณะประจำและต่อเนื่องมิใช่เป็นการกระทำเพียงครั้งคราว สำหรับค่าตอบแทนนั้น สามารถจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบอื่นได้เช่น สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ บัตรกำนัล ของขวัญในโอกาสพิเศษ เป็นต้น การรับเงินค่าตอบแทนจึงมิใช่ประเด็นสำคัญที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกร้อง และบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เปลี่ยนแปลงไป ตามข้อเท็จจริงกรณีของผู้ถูกร้องเป็นพิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เป็นการทำประจำและต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นลูกจ้าง แต่เมื่อไม่มีพยานหลักฐานว่า ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วผู้ถูกร้องทำหน้าที่พิธีกรเพื่อหวังสินจ้าง หรือได้รับค่าตอบแทนการทำงานในลักษณะใด ๆ จึงไม่พอพียงว่าผู้ถูกร้องเป็นลูกจ้างของบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด

การทำหน้าที่พิธีกรในรายการ “ชิมไป บ่นไป” และรายการ “ยกโขยง ๖ โมงเช้า” ของผู้ถูกร้องในขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นการดำรงตำแหน่งในบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด เป็นการงานให้กับเจ้าของรายการทั้งเป็นการเอื้อประโยชน์ในเชิงธุรกิจหากำไรให้เอกชน ระหว่างข้าราชการการเมือง ฝ่ายบริหาร และธุรกิจเอกชน ซึ่งจะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งค้ำถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์สาธารณะ นอกจากนี้ในความเป็นข้าราชการการเมืองของนายกรัฐมนตรี พึงต้องรักษาประโยชน์ส่วนรวม ยึดหลักธรรมาภิบาล มีจิตสำนึก ตามหลักจริยธรรมของข้าราชการการเมือง อีกทั้งความเป็นข้าราชการการเมืองของนายกรัฐมนตรีที่มีความอาวุโสและมีประสบการณ์มีผลงานย่อมต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่งถึงความเหมาะสมตามสมควร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตนในกรอบจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม ทั้งส่วนตนและโดยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน เพื่อเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการกระทำอันขัดกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่า การกระทำดังกล่าวฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เฉพาะตัวมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓)

นายสุพจน์ ไข่มุกด์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๑

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมักร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ (๓) ประกอบมาตรา ๒๖๗ เพราะเหตุผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือเป็นลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว หรือไม่

ความเห็น

การพิจารณาวินิจฉัยกรณีนี้เป็นมาตรการส่วนหนึ่งของกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดมาตรการต้องห้ามที่เป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการกระทำของบุคคลในระดับนายกรัฐมนตรีที่มีผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐมนตรีทั้งคณะที่ต้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๐ (๑) มิใช่ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ เท่านั้น จึงเป็นกรณีที่ต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ด้วยการชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล กับการปกป้องรักษา ระบบการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไว้ให้มั่นคง

ข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้ถูกร้องได้บันทึกเทปรายการ “ชิมไป บ่นไป” และ “ขกโขยง ๖ โมงเช้า” ภายหลังจากดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแล้ว และต่อมาได้มีการเผยแพร่ออกอากาศรายการดังกล่าวทางสถานีโทรทัศน์ อันเป็นการดำเนินการในขณะดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ถูกร้อง มีปัญหาว่าการกระทำของผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ

พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ หรือไม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการกระทำที่ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการมาก่อน ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ตอบจดหมายถามของนายศักดิ์ชัย แก้ววรรณิสกุล กรรมการผู้จัดการบริษัท เฟซ มิเดีย จำกัด ก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีได้ความว่า ฝ่ายกฎหมายของผู้ถูกร้องให้ความเห็นว่า การเป็นพิธีกรเหมือนกับการรับจ้างทำของเป็นครั้งคราวไม่เข้ากับกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือไม่ได้เป็นลูกจ้างของบุคคลใด เป็นความเห็นที่ปรับบทตามกฎหมายเอกชน ลักษณะสัญญาจ้างแรงงานหรือสัญญาจ้างทำของ ซึ่งเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่ไม่ได้กำหนดแบบในการทำสัญญาไว้ การก่อให้เกิดสัญญาและการเลิกสัญญาสามารถตกลงกันได้ด้วยวาจาเฉพาะหน้าต่อกันก็ได้ อันเป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนที่ถือเอาความศักดิ์สิทธิ์แห่งเจตนาเป็นสาระสำคัญ ผลแห่งสัญญาจะคงอยู่หรือเลิกกันเมื่อใด หรือจะตกลงให้สินจ้างกันอย่างไรหรือไม่ เป็นข้อเท็จจริงที่รู้จักกันในระหว่างคู่สัญญา การกระทำของผู้ถูกร้องข้อเท็จจริงไม่ได้ความว่ากระทำการเป็นลูกจ้าง แต่ได้ความว่าเป็นการกระทำในลักษณะของการรับจ้างทำของ

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องมิใช่การเป็นลูกจ้างของบุคคลใด กรณีจึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาว่าการกระทำในลักษณะรับจ้างทำของเป็นการกระทำต้องห้ามด้วยหรือไม่ โดยที่การรับจ้างทำของนั้นเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่ผู้ว่าจ้างตกลงให้สินจ้าง และผู้รับจ้างตกลงจะจัดทำกรงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้ จึงเห็นได้ว่าการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตกลงทำให้แก่กันนั้นมีความหลากหลายแตกต่างกันได้มากมาย เช่น รับจ้างเป็นนักแสดงหรือเป็นพิธีกรโฆษณาสินค้า หรือรับจ้างว่าความ หรือรับจ้างเป็นผู้จัดการมรดก หรือรับจ้างเป็นผู้จัดการทรัพย์สินให้ผู้อื่น หรือรับจ้างทำความสะอาดอาคารสถานที่ หรือรับจ้างดูแลรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินอาคารสถานที่ หรือรับจ้างก่อสร้างอาคารบ้านเรือน เป็นต้น การรับจ้างทำของนั้นผู้รับจ้างต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตัว ที่ผู้ว่าจ้างต้องเชื่อถือในความรู้ความสามารถ หรือชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้รับจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่จ้างทำด้วย จึงเห็นได้ว่าการกระทำในลักษณะรับจ้างทำของนั้น การที่ผู้รับจ้างเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเฉพาะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีโอกาสเกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมกับส่วนบุคคลได้มาก ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการเป็นลูกจ้างนายจ้างต่อกันตามสัญญาจ้างแรงงาน และการป้องกันการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น มีข้อยุ่งยากไม่แตกต่างจากการกระทำในลักษณะการเป็นลูกจ้างนายจ้างต่อกัน

อนึ่ง รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่กำหนดหลักเกณฑ์การปกครองประเทศ มุ่งจัดตั้งรับรองสถานะของสถาบันและสิทธิเสรีภาพของประชาชน กำหนดพื้นฐานในการดำเนินการของรัฐ เพื่อให้รัฐได้ใช้เป็นหลักในการปรับใช้กับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ สอดคล้องกับวิวัฒนาการของรัฐที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอันเป็นพลวัตของสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่จบสิ้น ความหมายตามรัฐธรรมนูญอาจเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะพิเศษของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย ดังนั้น การกระทำในลักษณะรับจ้างทำของจึงเป็นการกระทำในลักษณะเดียวกันกับการเป็นลูกจ้างของบุคคลใด อันเป็นการกระทำต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ เช่นกัน ส่วนการเป็นพิธีกรที่กระทำเป็นวิทยาทานหรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือเป็นงานราชการ ที่ไม่ได้มีการตกลงให้สินจ้างต่อกัน แต่ได้มีการจัดค่าเสียเวลา หรือรางวัล หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ให้พอสมควรตามระเบียบที่กำหนดไว้ อันมิใช่การรับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจาก ที่บุคคลนั้นปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ ย่อมไม่ใช้การตกลงให้สินจ้างต่อกัน สามารถกระทำได้ไม่ต้องห้ามอย่างใด

ข้อเท็จจริงได้ความยืนยันต่อไปว่า ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้รับเชิญ ไปทำหน้าที่แนะนำวิธีการทำอาหารต่อไป โดยจะทำให้เปล่า ๆ ไม่รับเงินค่าตอบแทนอันเป็นการต่อสู้ ปฏิเสธว่าไม่ได้ตกลงให้สินจ้างต่อกัน ไม่มีผลผูกพันต่อกันตามสัญญาต่างตอบแทนในลักษณะจ้างทำของ การต่อสู้ปฏิเสธเช่นนี้ย่อมเป็นการง่ายที่จะกระทำเมื่อคู่กรณีสมยอมหรือสมประโยชน์ต่อกัน เป็นช่องทางที่ทำให้สภาพบังคับของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ไม่มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ สาระสำคัญที่ต้องพิจารณาในการปรับบทใช้บังคับ กฎหมายรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายมหาชนมาตราดังกล่าวนี้ จึงอยู่ที่การกระทำต้องห้ามกล่าวคือ ต้องไม่กระทำการใดอันมีลักษณะการเป็นลูกจ้างของบุคคลใดหรือรับจ้างทำของให้บุคคลใดก็ได้ด้วย เฉพาะอย่างยิ่งพฤติการณ์ที่ผู้ถูกร้องกับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ปฏิบัติต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีก็ดี การที่มีการนำรูปใบหน้าผู้ถูกร้องและรูปโฉมขมุขมุขพู่โดยเขียนชื่อผู้ถูกร้องลงโฆษณาเป็นโลโก้รูปการ์ตูน ที่มีผลต่อประชาชนในการจดจำและยังคงใช้เป็นสัญลักษณ์ของรายการตลอดมาก็ดี และตามแบบ ยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (แบบ ภ.ง.ด. ๓) แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการจ่ายเงินประเภทเงินได้ ที่เป็นค่าจ้างแสดงหรือค่าจ้างพิธีกร ก่อนเข้ารับตำแหน่งของผู้ถูกร้องกับของบุคคลอื่น ๆ อันเป็นพฤติการณ์ ของผู้ถูกร้องกับบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ที่ทำให้ข้อเท็จจริงน่าเชื่อว่า การที่ผู้ถูกร้องยังคงรับทำหน้าที่

พิธีกรให้ต่อไปนั้นไม่ได้เป็นการทำให้เปล่า ๆ ยังคงมีสินจ้างให้ต่อกัน การที่บริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย มีหน้าที่ยื่นแบบ ภ.ง.ด. ๓ นำส่งภาษีของเดือนที่มีการหักภาษี เดือนใด ไม่มีการหักภาษีก็ไม่ต้องยื่นแบบภาษีนั้น และปรากฏว่ากรมสรรพากรแจ้งว่าไม่พบแบบ ภ.ง.ด. ๓ ของเดือนที่เป็นเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งนั้น เป็นกรณีที่ต้องการให้สอดคล้องกับข้อต่อสู้ และปฏิเสธของผู้ถูกร้องที่ว่า ได้ทำให้เปล่า ๆ ไม่รับเงินค่าตอบแทนซึ่งไม่มีน้ำหนักให้รับฟังหักล้างข้อเท็จจริง ตามพฤติการณ์ดังกล่าวข้างต้นได้ข้อใด การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการกระทำ ในลักษณะของการรับจ้างทำของ อันเป็นการกระทำต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ กรณีไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่า การกระทำของผู้ถูกร้อง เป็นการดำรงตำแหน่งใดในบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่

การที่ผู้ถูกร้องเข้าใจกฎหมายตามความเห็นของฝ่ายกฎหมาย ที่ปรับบทกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ตามบทบัญญัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร เฉพาะการกระทำที่เป็นลูกจ้างของบุคคลใดเท่านั้น เป็นความเข้าใจกฎหมายที่ละเอียดไม่พิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายให้รอบคอบระมัดระวัง โดยไม่ได้ ให้ความสำคัญกับมาตรการการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ในอันที่จะปกป้องรักษาระบบการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไว้โดยเคร่งครัด ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดมาตรการและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และองค์กร ตามรัฐธรรมนูญให้มีการถ่วงดุลระหว่างกันอย่างครบถ้วนทั่วหน้า ผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายโดยเฉพาะ ฝ่ายการเมืองที่ผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาบริหารประเทศ ย่อมอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เช่นเดียวกัน สมควรต้องปกป้องไว้ให้มั่นคงและใช้บังคับตรวจสอบให้สัมฤทธิ์ผล ตามเจตนารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพ การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำการต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๗ ความเป็นรัฐมนตรีจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ